

BERRIRO LANERA

zeruko **ARGIA**

1978-iraila-3-XLI garren urtea 797 zenbakia 50 peza



ORT

ЖЗИКЛМНОПРСТФХЦЧЩЬЫЬЭЮЯ

HAU irakurtzeko gai ez bazara **ZATOZ!**



editoriala

Hiru aste irakurlegoarengandik aparte egon ondoren, berriro ere hemen gatzkizue denon astekari honetan jarduteko asmotan. Aparte egon garela diogu; ez zuengandik urrun ginelako, zuen eskuetara ahalik eta informazio egokiena iristen ahalegintzen garenok denboralditxo bat lanik egin gabe egon garelako. Uste dugu, mrezitako oporraldi batzu igaro ditugula denok. Oporraldien beharra ukaezinezkoa da. Euskal Herrian bizitzea hain neketsu eta berezia denez euskaldunok badugu horretarako premia.

Halá ere, ez da denboraldi honetan gertakizun faltarik izan. Hor dugu Ajuriagerra Jaunaren heriotzea. Gaisotasun zital baten ondorioz Euzko Alderdi Jeltzalearen buruetakoa zena joan zaigu. Azken berrogei urte hauetan lan franko egindako gizona eta gerra ostean EAJ berpizten jardun zuenetako bat. Bere ordeztartzen dutenak badu zer eginik.

Beste maila batetan, munduko artalde ugarienetakoa baten artzaina ere joan zaigu mundu honetatik. Kristautasunaren gidaria zen Paulo VIak utzi gaitu. Laster, inoiz ezaguten ez den bezalako hautaketa azkar baten ondorioz, Albino Luciani, Veneciako Patriarka aukeratu dute. San Pedoren ondorengo 263. da eta Juan Pablo I hartu du izentzat. Izango du lan ugari tamaina honetan artaldea gidatzen.

Espainiako Estatuan ere badirudi politiko eta politiko ez direnen oporrak bukatzen ari direla. Aste honen hasiera nahiko bortitza izan da. Galizian, Catalunyan eta Euskal Herrian hainbat gauza gertatu da. Alde batetik, Ordena Zaintzaileek izan dituzten erasoaldien ondorioz lau hildako gertatu zaie; bestetik Bizkai aldean eskubitarrek ez dira geldirik egon. Askatasuna kopisteria eta PTERen Portugaleteko bulegoa erre dituzte.

Gertakizun triste hauen ondoan alaisuagoak ere gertatu dira. Bilbo aldean inoiz ez bezalako jaiak ospatu dituzte aste bete osoz. Jendea, bai festak antolatzen eta bai bertan parte hartzen saiatu da barnean zeraman grina guztia kanporatuz. Hala ere Euskal Herrian badirudi jai egun batzu behar den bezala, inongo hodeirik gabe, igarotzea debekatua dugula. Hemen ere, jai egunetan istripuz hildako bat gertatu zaigu. Hildako gabeko festarik izango ote dugu. Itxaropenik ez dugu galdu behar.

Konstituzioko lanak ere aurreratzen ari dira. Orain Senatuan jo ta ke ari dira eta aurrera aterahi dutenak uste baino oztopo gehiagorekin topo egiten ari dira. Beste Estatuetan ez bezalaxe, hemen dirudienek Senatua Kongresoa baino burrukazaleagoa da. Hala ere, laster burutuko dute eta gu euskaldunok ez dugu uste itxaropen gehiegirik izan behar dugunik. Aitzitik, honek ekarriko digu mila iskanbila. Euskal Herriaren urte batzuetarako izaera zeharo mugatuko du eta badirudi jendea ez ote dagoen oso kezkatutik. 40 urte ta gero hau. Oraindik haundiagoak ikusi behar.

zeruko ARGIA

Lehendakari:

Kaetano Ezeiza.

Zuzendari:

Gorka Reizabal.

Zuzendari-ordeko:

Pilar Iparragirre.

Erredakzioa:

Joxe Luis Alustiza, Lurdes Auzmendi, Elixabete Garmendia, Ana Mari Lizarralde. Bilbon: Gorka Abad, Karlos Donoso, Iñigo Lamarka eta Joseba Sarrionandia. Iruinean: Txema Larrea. Iparraldean: Ermi Madariaga.

Idazleak:

L. A. Aranberri "Amatño", Mikel Atxaga, Esteban Aldamiz-Elxabarria, Alkiza, Arostegi, Amunsa, I. Bujanda, Bakaikoa, Lizarralde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi, Jon Urrujolegi, Kepa Aulestia, Anjel Amigo, Bernardo Atxaga, Koldo Izagirre, Ramon Salazarbitoria, Ibon Sarasola, Jorja Cirera

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraizorra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiakez (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Eizetxukoa (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Erdxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katzuri (Durango), Barreneitxe (Oñartzun), Anatsan (Aizpeltia), Iñalurreta (Pasai Donibane), Uria (Hernani), Gira (Zaldibia), Mahasti (Errenteria), Metal-Iburri (Lazkao), Azpiroz (Berastegi).

Marrazki eta diseinuko: Olariaga, Larrarte, Aleman, Tororo, Karlos Valverde, Juanba Berastegi eta Mikel Plazaola.

Argazkilariak: Arturo Delgado, Loubet, Philippe Etcheberri, Luis Otaegi, Luis Mitxelena eta Txema Ormazabal.

Publizitatea: Joxe Mari Ostolaza.

Fotoliteak: Ernio S. L.

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak. Burlada, Kale Nagusia, 50-1 Donostia, Okendo 22

Tel.: 42-77-86.

Melditzea eta idazkela:

EL DIARIO VASCO - Ibaeta - Donostia

ALVAREZ IRAOLA - Ibaeta - Donostia - D. L. 1.601-1943

HARPIDE SARIA:

Barruan	1600	pts.
Korreo batesuneko herrietan	1800	pts.
Atzerrietako beste herrietan	2100	pts.
Airez	3200	pts.
Salmenta (ale bakeltza)	50	pts.

irakurleak mintzo

SEGURAKO BITXIKERIA BAT

Segura-tik ari nauzue hemengo bitxikeria bat salatu edo gehien bat adierazi nahiez.

Herri hontan ekintza berri asko egin da azken denboraldi honetan. Aipagarrirenetakoa igaritegi berria dugu, hemengo leku zoragarrienean kokatua dago, "OXIÑA" du izena. Denetarik du: taberna, italtzat arboladi berdetso bat, bi putzu ditu, bata umeentzat; eta lau aizetara musika relajagarria zabaltzeko sistema eder bat eta abar...

Belarretan edo baratzean edo mendian ibiltzen garrenoi, badirudi lan giro eramankor bat eskaini nahi digutela. Hau da, "FLAMENKO" edo "TABLAO"ko abesti eta dantza istillugarriaz, arratsalde luzez eguna joan eta eguna etorri, izutzen gaituela esan beharrean gaudela.

Umorea galtzeraino izutur ere. Etzait buruan sartzen "andaluzadak" entzunaz segatan ari beharko nuenik; ez eta belarrak "sol de España" sukutsuaz ondu beharko genituenik. Are gutxiago Barcelona-tik Segura-ra etorritako "discjockey" k ezarritako musika entzutera behartuko giñanik. Ez naiz ari kantu bat edo bestetaz, baizik arratsalde luzez andaluzadak entzutera behatzen gaituenetaz ari naiz. Nekazariaren eta euskaldunaren nortasuna mintzen duenaren aurka ari naiz, Euskera jakiteak pena merezi ote duen, zalantzan jartzen duenaren aurka ari naiz. Kanpotik uda igarotzera etorritakoaren sistema arrotzaren aurka ari naiz.

Horrela jarraitzekotan, igaritegiari OXINA izena aldatu, bazkide txartelak euskaratik erderara itzuli eta Koldobika izeneko erresponsibleari Luis deitzea behartuko giñateke.

Ez Murcia aldeko Molina de Seguran, baizik Euskadiko Seguran bizi gara, mesedez.

BAZKIDE BATEK

ONDARRABIN, TXISTUA ETA EUSKARA

Olakoren bat laralan igo nuen Iñaki gure Zaindari aundiaren aurreguneko eguerdian Udaletxeko arkupetan goiti Armas eko enparantzaraino. Bertan bizi banaiz nere emazte ta gañekoakiñ. Jakitean nere nunnolakoa nai ezatz bete zidaidan andre gaixua. Bai, ba... Enion aita-tu bear ere, jakiñen gañean, olakorik, berealako zoridontsuak, ordea, maiz artara jartzen gaituzte. Neu ere uste-kabez arrapatu nindoan ger-

taera onek: aruntz-onuntz bete betean eta... ez entzun ta ikusi enuena, ikusi ta entzunuen lenbizikotz. Itsu-mustuak olaxe dira. Txistu soñu olako baten ozendura aditzen zan eta, otsera, jende apurra biltzen ere. Giro txarrez edo ala erabagia zalakoz, benipein, bertan babestu zidan jotzailleak.

Berrogeitaka txistulari gazte—emeretzi urtetik berakoak denak— Donostitik mugarañokoak, sorta baten saiatu ta garaitu zidan sendo Lasa, maixu aundi orren menperan! Ze erakusketa eman zuten! Ze jabetz, nola-ko alegiña bere eresitzan...!

Maixua, biraka bere idulkian eresti bakoitzean eta txistulari neska mutti-koak, berriz, pozaren-pozez, goratu eziñik beren ametse-rafto! Arrigarria benetan! Azkenean txistu, biotz ta eskuak ixilduko zidan giro berean...

GESALIBAR

besteena

"XIANA revista de mujeres"etik hartuta "Bueno chicas: por fin les Xianas salen a las calles, no tan hermosas como nosotras hubiéramos deseado. Somos conscientes de los defectos que tiene este número, pero creemos que con vuestra colaboración podrán ser solventados. Así que ya sabeis esperamos todo lo que podais aportar (la revista contará además con un apartado destinado a anuncios y ocurrencias de todo tipo). Enviad vuestras cartas al Ajoblanco, calle Carders, 17 Barcelona. Por dificultades de tipo legal el próximo número no saldrá hasta Octubre. Hasta entonces, un abrazo".

LA VOZ DE ESPAÑA-ren Abuztuak 22ko zenbakian argitaratutako "CAMBIO no cambia. DE LA "GRAN VIA" DONOSTIARRA AL EUSKAL ALDERDI NAZIONALISTA, PASANDO POR EL "GROSS" artikulotik" O

sea, que Carlos Hugo va a ser el "lendakari"— tomado también de "Cambio 16"—; que "Apala" se lo ha comido la historia; que los etarras están ocupadísimo veraneando en Palma de Mallorca y preparando secuestros y atentados innumerables; que, además, se han pasado al gremio del transporte y trasladan armas a las Canarias en gruesas partidas; que planean la voladura del Congreso, del Senado, del Museo del Prado y de la fuente de Lavapiés... Por otra parte, Carlos Garaicoechea va a ser elegido presidente, o va a ocupar el liderazgo que es lo mismo del "Eusko Alderdi Nazonalista", y en la Gran Via donostiarrá no se puede tomar un café porque le hacen de Fuerza Nueva, oiga y en el Gross, con dos essess, del más furibundo independentismo. Que Santa Lucía os conserve la vista, y la ignorancia los lectores". La-na Victorino Ruiz de Azuarena da. Berezik gomendatzen dugu. Osorik irakur!!!

OZONoren 35. zenbakitik "Los sembradores de tempestades. Quién es el que mantiene a los ultras en Navarra? ¿Quién firmó el traslado del señor Avila a Pamplona? ¿De quién dependen las Fuerzas de Orden Público? ¿Quién manda en las comisarias? ¿Quién fué el responsable último de los salvajes y nazis sucesos de Rentería? El señor Martin Villa. El es el culpable. El y los que apoyan una transición en la que las caretas se retocan mientras se mantiene lo demás (...) Ellos mandan. Ellos tienen el poder. Ellos son los que hablan con los militares, que son, no nos engañemos, los incitados incisibles del cambio (...) Pero de ahí al silencio cómplice de una izquierda a la que muchos votamos para que hablase y no para que se estuviese callada, hay una gran diferencia. (...) Mientras, la UCD planta tempestades que luego sufren los españoles. Y a los vascos les ha tocado pagar su tributo en sangre,

convirtiendo cada vez en más utópica una salida pacífica al conflicto, que sin duda es el deseo de la mayoría".

LA CALLEren 22. zenbakian argitaratutako "Las angustias de la Bella Easo", Peru Errotetaren erreportajetik". Desde 1845, cuando Isabel II era joven reina de quince años, hasta los Ministerios de Jornada y las aventuras náuticas de Franco, San Sebastián fué capital del veraneo político. Ahora, La Bella Easo trata de abrirse nuevos caminos entre la pared de los recién estrenados hábitos democráticos— no muy acordes con el turismo cortesano— y la espada de los atentados y la violencia callejera, que han puesto en fuga algunas decenas de miles de turistas". Behin eta berriz "euskal arazoa"z mintzatzen; behin eta berriz "bere arazoaz" eritziak ematen.

Hamaika urtetan zehar Euskal Herriaren independentzia, batasuna, eta euskalduntasunaren alde borrokatu dutenek, batez ere helburu hauk lortzeko sozial iraultza egin behar dela jakinez borroka egin dutenek, ongi dakite Konstituzioak gure galera suposatzen duela. Espainia hilezkorren batasuna ongi begiratzen duela nabaria da; eta "merkatuko ekonomia sozialaz" itxuraldatuzko kapitalismoaren iraupena sendotzen duela ere bai. Konstituzioak gure ametsen, nahikundeen, borroken eta zaurien helburuak zeharo ukatzen ditu; eta ez ditu soilki xede horik ukatzen, baizik eta ere bai helburu horik lortzeko bide legal guztiak galerazten dizkigu, helburu horien baiespen soilak ilegaltasunera kondenatzen gaitulako.

Konstituzioaren egintzan gure iraultzaren etsai guztiak elkarkidetu dira: haien arteko kontradikzioak egiazkoak dira, baina ez zaizkie antagonistak. Kapitalismoaren sistema onhartzen dute "langileen alderdiak" eta eskuin klasikoaren alderdiak kontrajartzen dira, benetan, baina sistemaren funtsa begiratzeko paktoak eta itunak egiteko beti prest daude; haien arteko liskarrek ez dute inoiz sistemaren oreka kolokaerazten. Berdin burgesiaren atal ezberdinen arteko haserre bideak; gure PNV Kontzieto Ekonomikoei buruz horrenbeste tematzen denean, euskal nazional burgesiaren

ezetza emateko abstentzioa

BELTZA

krisis ekonomiko berezia islatzen ari da, eta estatuaren burgesia handiarekin dituen kontradikzioak erakusten dizkigu, baina sistemaren funtsa ikutu gaberik uzten da direlako liskarretan. Hitz batez, Konstituzioari buruzko izan diren eztabaidak ez dute inoiz guretzat hilgarriak gertatzen diren sistemaren oinharriak zalantzan ezarri; alderantziz, oinharri horien defendatzaile gartsuak ditugu azalezko puntuetan elkar mokokatzen direnak.

Eta hau guzti hau Espainia Merkatu Batuaren eta OTANean sardadin yankien estrategiaren pean gertatzen da; eta Espainiako armadaren begien pean egiten ari da. Eta abar. Inperialismo, multinazionalen eta monopoli-

lioen estrategiak demokrazia burges autoritaria ukatzeko prest daudentzat errepresio faxista bat izango da; gurean izandako azken gertakizunek aurredestamen bat eman digute.

Gure borroken historiari leialki izan gaituzten eta Konstituzioaren esanahia ongi ulerturik, ezetza eman behar zaiola argi argia zaigu. Batzuek erreferendunen parte hartzea eta "ez" bozkatzeari proposatu digute; beste batzu zalantzan daude. Baina abstentzioa dateke ihardunbide egokiena.

Egiaz, ukatu egin behar duguna ez da soilki Konstituzioaren testoa, baizik eta Konstituzio hori onhartzeko eta egiteko dagoen sistema eta ihardunbide osoa. Uka-

tzen eta zapaltzen gaituzten sisteman ez dugula parterik hartu nahi ongi erakutsi behar dugu, etsaien muturren aurrean, munduaren aurpegian eta batez ere, gure baitan. Haiek asmatu duten prozesu honetan, haien demokraziaren aldeko aurrerabide honetan, beraiek dezatela parte!

Argi eta garbi dago legalitateak uzten dizkigun bide estuetan zehar sar gaitetzkeela, baina are argiago bide horietan zehar dabilren estrategiari lehentasuna ematerakoan gureak diren helburuen lortzearen posibilitatea ukaturik gertatzen dela. Gurea den bidea, gureak diren helburuak bezalaxe, legalitatea gaindituz izango da, edo bestela ez da izango. Euskal iraultzaile kontragizarte bat sortzerakoan biharko Euskal Herri libre aurreantzatzen ari gara. Eta estrategia honi dagozkion eguneroko bizitza eta eguneroko borroka asmatzeko eta eramateko goien graduko moral bat beharrezkoa zaigu.

Azken funtsean, oportunitate politikoaren mila argudio eta zio ezberdin aipa litezke ezetza botoa ala abstentzioa defendatzeko. Dana eztabaidagarria gertatzen da, baina sistemari ezetza borobilen emateko, gure barneko, amorruari erantzun ederrena emateko, gure ahien saltatik kanpoko bizi berri bat sortzeko asmoari elikadura zapoetsu bat emateko, abstentitu dezagun!

**kirolzaleen
zerbitzutan**



miner
donostia

☎ 41 22 72

**JOSE ZINKUNEGIREN
OPTIKA DONOSTIAN**
URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4



DONOSTIA

EUSKAL KULTURAREN ALDE



FERMÍN CALBETON, 30 · TELEF. 410930
DONOSTIA

Transportes azkar s. a.

ERAMAN · EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK
Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia,
Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid,
Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo,
Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiñak: 552650 - 552654

Apartado 1381

**aurrezki kutxa
ziurtasuna
eta geroa**



**CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL
DE PAMPLONA**

soraluce

ERREMINTA - MAKINA KOOPERATIBA

APARTADO - 37 TELF. 761440 - 41 - 42 - 43

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Chopeitia

Urrut: 41 77 51 - 42 27 00

DONOSTIA

orreaga

JON URRUJULEGI

Hilabeteko oporrak igaro ondoren, Zeruko Argia (norbaitentzat infernukoa omen) berriz ere irakurlearen jakin gose eta informazio beharra ase nahirik agertzen da. Opor luzeak ziren irakurlearentzat, arras laburrak orde, asteoro asteoro, idatzi behar duenarentzat edota hainbeste orrialde betetzeko lanak eskuratu behar dituenarentzat. Nola Nola nahi ere, berriz irekirik gertzen da elkar komunikazioaren iturburu aberatsa.

Eta elkar komunikazio honi berriz ekiteko, gai aproposa dugu oporetan ospatu dugun Orreagako independentziaren irrintzia. Bai gutti ezagutzen dugula geure historia! Ez da makala gure alienazioa! Geure historiaren lekuan, bi historia estraino irakatsi dizkigute, gure etsai amorratuen bi historia geuretzat harreza dizkigute, espainolen eta frantzesen historiak, alegia. Benetako gure ama sekuestratu eta bi amaizun gorrotagarri ezarri dizkigute bere ordain. Eta ondo denbora guttitan gainera. Errege Katolikoek (errege eraillek, hobe!) Aita Santuaren bulda bat faltsifikatuz, Nafarroa su eta gar hartu zuten geroztik, gure ama-historien garaipena geuretzat onartzeraino! Zer esango lukete Carlomagno haundiaren ejerzitioa, Europakorik indartsuena, bai, Orreagako menderatean birrindurik utzi zuten euskaldunek gaur berriz begiak irekiko balitzukete? Zein izango litzateke gure arbaso bulartsu haien erantzuna, metrailetaz erabat menderaturik, zapaldu, bortxaturik eta ia akabaturik gauzkaten bitartean, borroka hartua "terrorismoa" dela eta gaur borroka honek ez duela sentidurik diotenen euskotarrentzat? Botere propiorik ez duen herria, gaur herri galdua dela esan daiteke. Ez dago boteririk gabe askatasunik. "Boterea, fusilaren puntan aurkitzen

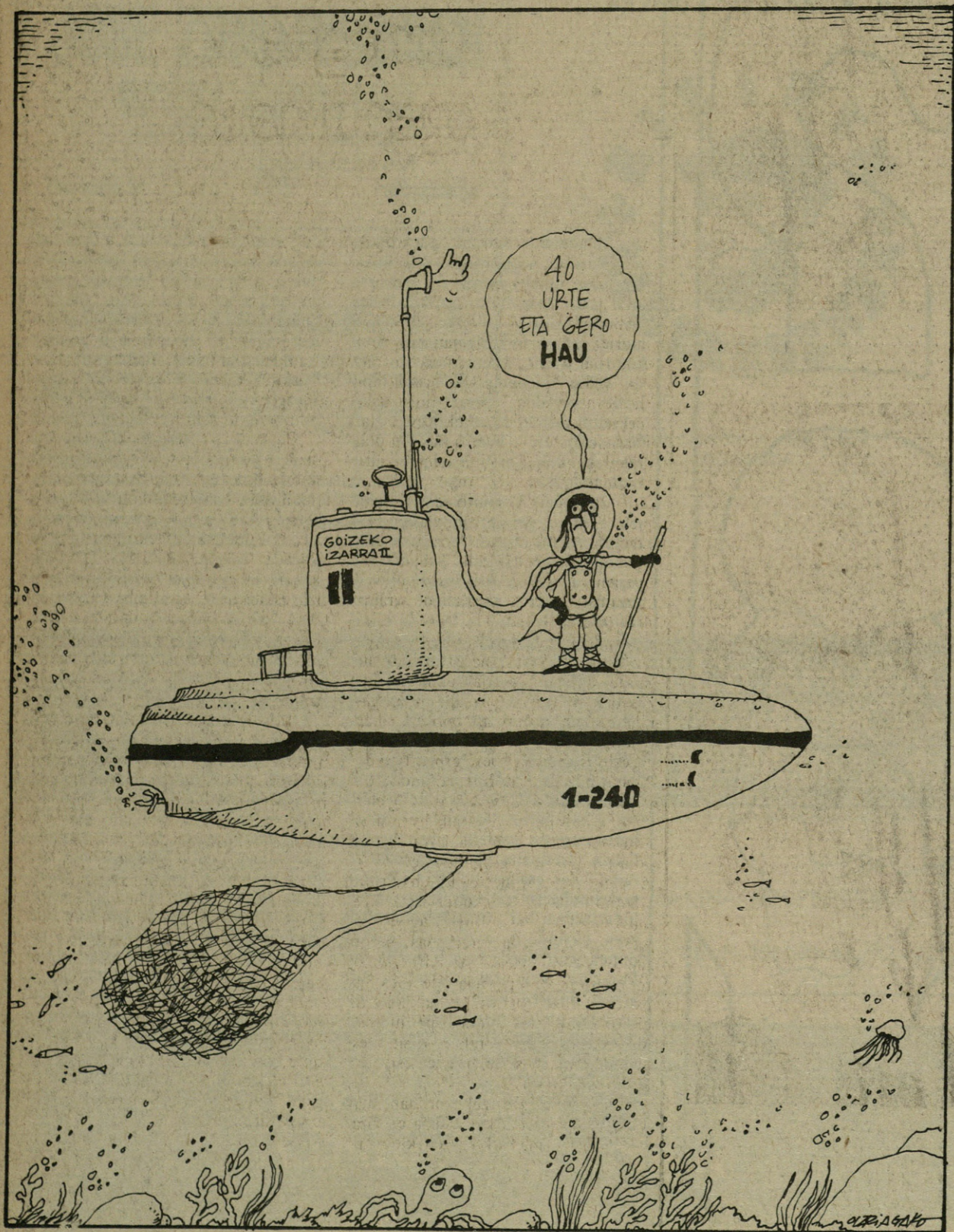
da" esan ohi-zuen Maok. Orain arte askatasuna eta independentzia lortu duten herri guztiek borroka hartuaren bidez lortu dute. Ala ez? "Recoja o no la Constitución, nos reservamos el derecho a la autodeterminación" zioen duela gutti Arzalluzek. Demagogia egiten hasiz gero, horrela egin behar da, baseko jendeak txintxo txintxo bat segi dezan.

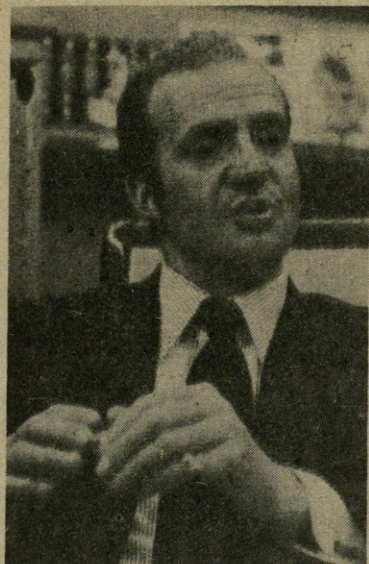
Herri guztiek izan dute autodeterminatzeko eskubidea baina makina bat itzali dira autodeterminazioaz gozatzeko aukerarik gabe. Eskubideen ejerzizioa behar dugu eta ez eskubide beraren posesioa. Eta eskubide honen ejerzizioa ez dugu sekula ere lortuko Abril Martorell-ekin negoziatuz, etsai gaizto honen hitzak baitira ondorengoak: "La soberanía de Euskadi pertenece al conjunto del pueblo español". Eta badakigu honen antzeko jendeak dominatzen duela Madrilgo Parlamentua.

Madrilgoa eta Parisko. Arrazoiaren posesioa bakarrik ez da nahikoa etsaiarekin negoziaketan jartzeko. Euskal Herri osotik Orreagara bildu ziren euskaldunak ez ziren joan beren eskubideak aldarrikatzera, gaur Parlamentura bezala, Iruineko murailak suntsitu zituen Carlomagnoen ejerzitioa jo eta birrintzera baizik. Hauxe zen etsaien inkurtsioekin bukatzeko modu bakarra, hauxe zen gure independentzia gorde eta zaintzeko modu bakarra. Gaur askoz arrisku latzagoan gaudelarik, zenbaitek ez du Orreagako lezioa ikasi nahi eta bai folklore hutsean geratu. Penak, lotsak eta higuinak hartu ninduten, joan den igandeko DEIA-n, Manuel Irujo eta Alvarez de Miranda besotik hartuta ikusi nituenean. Hara katua xaguari omen egitera... Zergatik? Zertarako?

mozorrozko

prekontseilari maskaratua





erregea argentinara

ARRIGORRIAGA



Badoa. Eztabaidatu dute eta maioriak "baietza" eman dionez gero, Juan Carlos I Espainiako Erregeak Videlaren Argentina bisitatuko du. Kanpo Arazoetako Ministroak adierazi zuen bezala: "el Rey es la encarnación de la soberanía y de la unidad del Estado", eta hain ezaguna dugun Fraga Iribarne azpimar-katu zuenez: "Por eso es normal que el Rey de España viaje a la Argentina de ayer, de hoy y de siempre". Eta horregatik izango da. Guttierrez oposizioak— sozialistak, komunistak e.a. ek—galdu du orain-goan ere.

Gauzak honela dira. Baina, hortaz gain, kontuan hartu beharrean gaude Marcelino Orejak esaniko gauzatxoak. Bestela axolagabe batzu garaela entzun beharrean berriro. "Las razones del viaje a Argentina se basan en este análisis: el peso específico de Argentina, con enorme potencial de desarrollo productivo, y el hecho de que nuestra colonia allí es la más importante en América Latina". Ez jakintasunik zer egiten duen e! Guk ez genekien hainbeste. Eta badirudi Ramón Tamames ekonomistak ere datu berdinak ez dituela zerén horrela erantzun baitzion: "las exportaciones españolas a Argentina sólo representan el 1 por cien de nuestras exportaciones totales. Ha hablado de exportación de buques pesqueros. Me imagino que se refiere a simples abanderamientos de buques españoles en Argentina".

Ekonomia aztertzeke orduan marxista ikuspegia eta kapitalista ez dira sekula bat egin. Guk ez genekien Ar-

gentina, egun, hain aurreratua zegoenik eta negozioak egiteko hainbeste aukera genuenik. Baina normala da eskubiak bere kideekin harreman hobetoak izatea, eta haien gauzetaz hobeto jabeturik egotea.

Bestalde, Argentinako demokrazia ezak ere guti kezkatzen du eskubia. Ezin harritu. Berrogei urtetan antzeko diktaduraren barnean aberastu eta karguak irabaki dituztenak, nolaz egon antzeko tipo baten aurka? Hobe gogoratu URSS eta Txina, eta Kuba, eta Argelia eta abarren giza eskubideak ez direla errespetatzen. "El Gobierno se opone al humanitarismo selectivo y a la concepción de los derechos humanos como arma arrojadiza" zioen Marzelinok. Amen!

Eta oposizioko guztiak ikasi beharrean daude hobe dela antzeko demokraziaren aurkako errejimenak ez isolatu, zeren hara joaten bazara zure usain demokratikoa bere barnean uzten duzu eta... Sekulako aurrerakada egiteko ahalmena uzten diozu. Bai, badakigu sozialistek gogorarazi zutela Francoren garaian EE.BBtik etorritakoek ez zutela horregatik hilketak gerarazi. Baina gauzak asko aldatu dira... Orain beste era batetan gaude. Eta kontuan izan beste gauza bat. Fraga Iribarne dugu irakasle oraingo honetan: "Todos tienen que reconocer que allí alguien tenía que hacer algo para no caer en la anarquía montonera". Eta horregatik, edo beste arrazoin ezkutu askoren-gatik, Juan Carlos I Videlaren Argentina bisitatzea doa.



oinharrizko euykara

XUNTAREN AZERIKERIAK

"Non podemos menos que calificar de maniobra integrista a de pretender trasladar as restos de Castelaon nistes momentos, pra conquistar así unha imaxen de patriotas e Lexitimar unha situación política que nada ten de democratica na nosa nación".

Horrela hasten da Galizia osotik hogeita hamabi kultur erakundek altxatzen duten garraisia.

Vigo, Lugo, A Cruña, Orense, Santiago, Noia, Pontevedra, Arosa, Vilaboa, Marin, Monforte, Porriño, Betanzos, Carballo... izan dira beste hirien artean beren ahotsa jaso dutenak, bilera, batzorde eta elkargoen bitartez.

Gogor salatzen dute Xuntaren joku maltzurra. Dakigunez, Xuntaren Lehendakaria Rosón jaun alkandora berriko faxista da. Juntan U.C.D. nagusi, oso atzetik P.S.O.E.

Oportunistatzat jotzen dute Xunta erakunde ofizial hau.

Castelaoren hezurak herriratze-ko Galizian ez dago baldintza egokirik oraingoz, ez dute uste asmo onez Xuntako ordezkariak dabilzenik. Ez baitute U.C.D.ko kideek inolaz ere onhartzten herri guztien eskubidea beren etorkizun propioa burutze-ko.

Alfonso R. Castelaon, aldiz, eskubide horren alde agertu zen bizi guztian. Gudu zibilak 1936. urtean atzeriratu egin zuen, Arjentinara; bere herriko jende zapalduen zerbitzutan burukatzea izan zen haren hoben bakarra. Hantxen, Arjentinan bertan, hil zen.

Abertzale aurrerakoia, herritar zintzoa, bere ideia, asmo eta uste

politikoak "Sempre en Galizia" liburuan aurki ditzakegu. Liburu honek egun ere balio digu oraingo egoera koloniala ikas eta azter dezagun. Garai luze batez Castelaoren izena ahaztu nahi izan zen, izenaren atzetik, izan garbi eta ideia zehatz bat bait zebilen. Ilunak argia du etsai, zapalkuntzak askatasuna duen bezala.

Castelaoren izena birao beltza izan zen ia hogeita hamar urte luzeetan zehar. Debeakututa zegoen aipatzea ere. Lurperatuta edukitzen saiatu ziren historiaren eta gizonaren etsaiak. Hauetxek, giroa aldatzen zela konturaturik, maltzurkeriazko jokutan abiatuak, Castelaoren izena azalarazten hasi ziren. 1960 hamarkada ingurua zen. Orduan Castelaon pintore eta idazle bezala bakarrik aurkezen zuten. Ez noski Castelaon osoa, bere nortasun betean.

Castelaoren ideologia ez da "Sempre en Galizia" liburuan hasten, ezta bere humorismo iraultzailea "Doms de Sempre" edo "Nos" liburuetan sortzen eta mugatzen ere. Rianxotar haundi honen herrimina konstante bat da bere bizialdi denean. Abertzaletasun herritarra, askatasun sozialarekin eta inperialismoaren aurkako burrukarekin batzen zituen. Askatasun bidea ibiltzen ekiteko ordua zela esan

ohi zien, Castelaon herbestera zuten, Alexandre Boveda afusilatu zuten jendeek.

Halaz ere ezin dezakegu esan iraultza proletario eta sozialistaren alde zegoenik, ez leninistatzat bere burua zuenik. Bai ordea sistema kapitalistaren kontra zuzenki eta tin-ko bizi eta aritu zela. Bai kapitalismoa bai bere ondorioak gaitzesten zituen. Grina sendo osasungarri hau nabarmenki aurkitzen dugu haren liburuetan.

Sasigalegismo espainolista eskuindarrak Castelaoren izena (izana ezin) bereganatu nahi du. Hortaz baliatu nahi du.

Baina Partido Galegista kide izandako Castelaon bere burua inoiz ere saldu ez zuen bezala, guk gaurregun ez ditugu bere hezurak saldu nahi, hauek hilobi zintzoago bat merezi baitute. Egun, oraindik, etsai zituen kazikeek badute indarrak. Gauzak nahastu nahi dituzte. Arrantzak zikinean irabazia ateratzen, Castelaoren izena erabiliz. Castelaon, berriz, argi bego, etsai zituen jauntxoak, zapaltzaileen kontra zegoen. Egiaren, zuzentasunaren eta kondairaren aurka joatea da Xuntaren protagonismo nahi hau onhartzea.

Agintean daudenek herria lasaitu nahi dute pixka bat, Castelaoren izena bereganatuz. "Mio Cid" gerlariak, hil ondoren, bizi gabeko gorputzeko medioz, bataila bat irabaztea erdietsi zuen. Oraingoa, Galiziaren alde bere bizi guztian burukatua- ren bizi gabeko gorputzaz kolpe berri bat eman nahi diote Galiziar. Eskuin espainola eta errejonalista gailegoak bat egiten dira burla honetan abertzale herritar mugimendua bakarrean uzteko. Ez daitezela engaina. Galiziar interesen kontra Castelaoren gorputza erabiltzeak ez du inolako moduan gure oneritzirik, ez herriaren baimenik. Lekualdatze honen aurka gara bete-betean, maltzurkeria asko eta lotsa gutxi baitago arazo honen atzean.

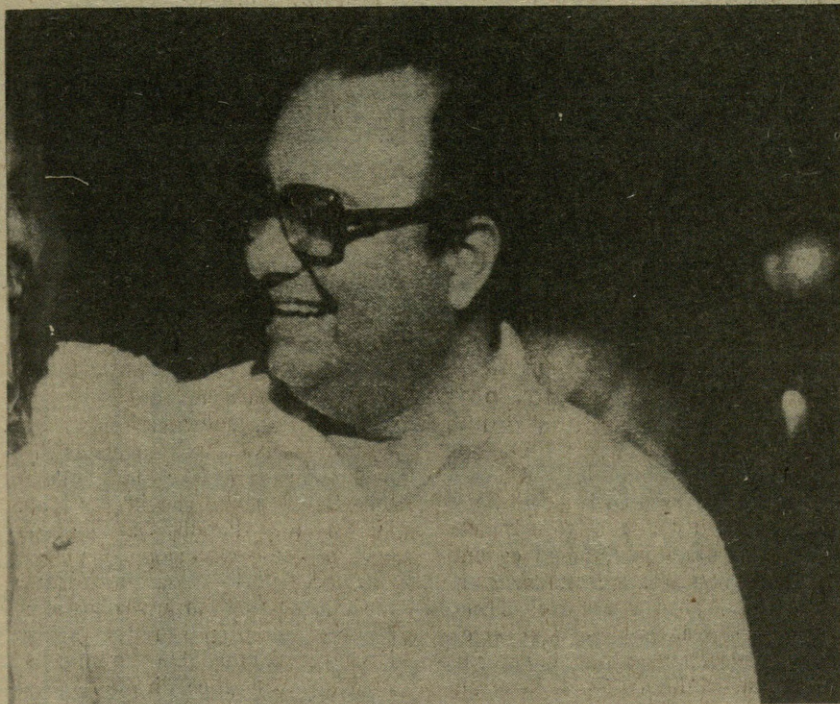
Castelaon defendatu zituen balioak oinperatzea litzateke gaur, hemen eta honela lekualdatze hori onhartzea. Azpikeria haundi bat txalotzea bezalaxe. Baina, dena den Xuntaren asmoa baldin lortzen bada, gu ere ongiatorrian egongo gara, ez gara isilik egongo, salatuko dugu Xuntaren azerikeria, eta berriro zin egingo dugu Castelaoren burruka zena gaurgero, irmo eta mar- dul, aurrera eramango dugula.

Hemen, Galizian ere, Herriak, zapalduak, bai bait dakigu, erabakita dugu, nor diren gure hilak eta nor gure hiltzaileak.

HORMAK

SOMOZA bertan behera

"La insurrección no se hace predicando, sino haciendo la guerra" zioen Nicaraguako Nazio Askatasunerako Sandinista Frontearen agiriak. FSLNek eskatu bezala bere nazioko komunikabide guztietan agertu zen "guda agiri" hau. Nahiz eta Somozaren diktadurak nahi duen indar harmatu guztiak bere esku izan, burruka honetan galdu egin du. Sandinista Fronteak, Kongresoa okupatu ondoren, eskatutako erreibindikapenak onhartu beharrean ikusi da. Eta hori ez da ezer. Bere menpean dituen milaka herritar ekintza hau txalotzen ikusi beharra izan du.



Somozak amor eman behar oraingoan.

Orain dela 45 urte hasi zen Somoza familiaren diktadura. Geroztik, Nicaragua hauen menpean egon da. Eta honela jarraitzen da, ipar amerikar jator horien laguntzaz. Jimmy Carterren gobernuak giza eskubideen alde agertu da, baina honek ez dio oztoporik jartzen diktadura guztien alde agertzeko orduan. Cuba begi aurrean du, eta honi aurka egiteko Nicaragua eta Somoza familia beharrezkoak ditu. Errejimen progresista jartzen bada zentroamerikar herri honetan, USA ez da gaur bezain seguru agertuko. Eta hor dago koska!

Nicaraguako lurraldeetatik ehundik 15 bereak dituen familia honek, herri honetako ekonomi sektore guztiaren zerikusia duen familia honek, badu bere aurka jenderik. Egun, oposizioan ez daude langile, nekazari, eta ikasleak bakarrik, burgesiko zenbait sektore ere bai. Eta orain ar-

te Somoza familiarekin zerikusi handia izan duten hainbat pertsona ere bai. Hala eta guztiz, ez da batere seguroa Ipar Amerikarren erantzuna. Momentuz ez du ezer egin eta gero ikusi behar zeinen alde jartzen den. Herrien alde ez dela jarriko denok dakigu. Baina burges sektore horiek nolabaiteko itxaropena emango dute...URTE BETE SOMOZA BOTATZEKO.

Sandinista Fronteak urte bat emana dio bere eginkizunari Somozaren diktadura ankar gora botatzeko. Armand Gattik adierazten duen bezala: "En Nicaragua, la dictadura se ha convertido en una mala costumbre". Eta zapalkuntza honen aurka FSLN sortu zen. EE.BBek 1922tik 1933 arte hartuta eduki zuen herri hau. Sandino generala izan zen aurka gogorri burrukatu zuenetako bat. Eta hortik dator egungo Frontearen jena.

FSLN 1959an jaio zen, Carlos Fonseca Amador —orain dela 2 urte heriotza aurkitu zuena— bere fundatzailea izanik. Mila ekintza egin du te nikaraguar herriaren kontzientzia berpiztu nahiz. Sonatuena 1974ean egin zuten, Somozaren ministro ohi baten etxea hartuz, USAko enbajadorea eta pertsonalitate asko barnean zirela. Orduan ere lortu zituzten beren eskakizunak. Baina oraingo kolpea onena, min gehiena egin duena —momentua ezin ahaztu— izan dela esan dezakegu: Kongresoa hartu, 65 preso politiko askatu, dirua lortu eta herriaren laguntza argi eta garbi azaldu. Bere herriko ikurrina hartu zutenean garbi adierazi zuten: "nos llevamos la bandera de Nicaragua de este salón de sesiones con la promesa de devolverla cuando en este país exista un Gobierno democrático y popular".

Espainiak Somozari laguntza eman

Espainol eta frantzes komunikabideak harrituta daude Nicaraguako herriak FSLNri eginiko agurrarekin, indar errepresibo guztien gainetik elkartasun osoa adierazi baitzuen honi milaka pertsonak. Bitartean, Sandinista Frontearen Europako ordezkariak Espainia eta Israelek Somozaren diktadurari eman ohi dioten harma eta ekonomi laguntza salatzen zituen. Espainiak ukatu egin du hau. Baina, datoak hor daude. Eta inor ez da gehiegi harritzen. EE.BBek, bere laguntza ematearren, antzeko gauzak eskatzen baititu beti. Eta Espainiako "demokrazi" berri honek, lehengo diktadurarekin dituen loturak eta bizitzeko USAren behar dituen harremanak ezin alde batetara utzi.

Greba orokorra

Nikaraguar herria organizatzen ari da. Armada eta botere guztien gainetik bere nahia lortu nahi du. Honela, F.A.O. "Frente Amplio de Oposición" delakoak greba orokorrerako dei bat agertu du, Somozaren diktadura botatzeko. Bere alternatibak 16 puntu ditu. Ez dira oso ezkertiarak, baina Nicaraguak duen errejimenarentzat gehiegi. Armada despolitizatzea, preso politikoaren askatasuna, atzerriaratuaren itzultzea, sindikal, nekazal eta hirigintza erreforma, eta hauteskunde libre batzu. Hori eskatzen dute. Eta badirudi, nahi ala nahi ez, Somoza familia ere antzeko gauza bat jasan beharrean izango dela.

ARRIGORRIAGA

hoty!



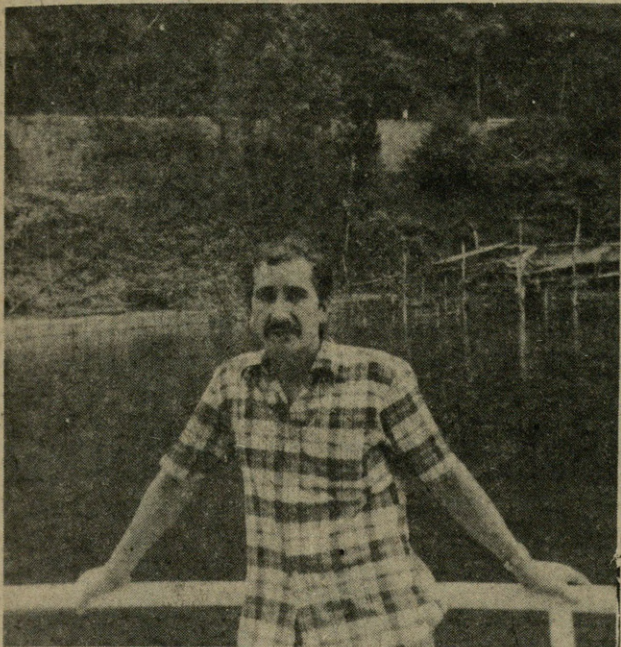
.....**JAUNA**

*POLIZIAZ HIL ZEN.....URTE
ZITUELARIK
(Zeure datoz bete)*

G.B.

POLIZIAK HIL EGITEN DU .





Juan Egaña.



TIRABIRAK PILPIL

Arrantzale gaztedanik, Juan Egaña esperientzia haundiko gizona dugu Ondarroan. Mariñela lehenbizi, hamazazpi urterekin arrantza patroia, gaur egun horixe eta barku batetako armadore dugu ere. "200" millak direla eta bera mintzatu zaigu itsas langileen eta armadoreen problemez.

Martxoan diosku 121 lizentziak emanak zituzten Cantabricorako, zortzirehun H.P. normaz hartuak. Zera da: 800 H.P., lizentzia bat, 800 eta 1000 artean, 1,5 lizentzia; 100 eta 1.500 artean, 1,75 lizentzia; eta 1.500 H.P. etarik aurrera, 2,25 lizentzia. Hasieran ukatu egin ginen. Bainan: "esan euskuen CEEarekin akuerdo marcorako pausua zela-ta maiatzean onhartu. Hala gelditu ginen ere, inoiz baino salduagoak". Lizentzi gutti dagoelako txandaka ibiltzen hasi gara, bainan "txandaka ibiltzea, Madrilak, emoten dauskuna, ez da soluzinorik".

Zeinen reglamentun kastigatzen nauzu?

"Nola bada Calvo Sotelo ministroaren lehen norma negoziatzera joan zenean ez erretzea, "no quemarse" izan bazen? Victor Moro, UCDeko senadorea da Galizia alde-
tik eta bere barkuak aspaldi bialdu

zitzen Argentinara. Zer egin orduan? Lehengo batetan Guardacostas bat, "Miño" izenekoa, hurbildu zen gure barkura. Etorri ziren sargento 1 bat eta cabo gorri bi guregana, "cuidando esto" esan ziguten, bainan metrailetakin laguntzera etor liteke? Nik ez dakit, bainan berrehun millen zera, 77.eko lehenean, urtarrilean, jarri zen martxan. Euki dute urte bat, zortzi hilabete eta 16 ordu soluzinoa bilatzeko. Gaur esan digute "Aralarko Mikel Deuna" barkuaren fiantza, Irlandak soltateko: hamasei milioi t'erdi. Orain arte España eta Irlanda arteko "Pacto de Caballerosidad" esistitzen zen; hau da, irlandarrek hartzen bazuten barku bat berrogeita hamar millen barruan, fiantza lehengo legearen arabera izaten zen (hogeita hamar mila pezeta edo). Bainan, dirudienez In-
glaterrak presionatu du kasu honetan, zeren Irlandak arenkeak hartzen baititu ingles uretatik eta bada kizu. Bainan gobernuak esan badigu gauza bat eta gero beste gobernuak ez badu kunplitzen... zeinen regla-

mentun kastigatzen nauzu orduan? Hau politikoa da, hori garbi dago. Ni bi bider harrapatu naute (Irlandak bat eta Frantziak bestea) egun berberan eta juizioa egin ere Paun. Bainan ez dugu beste biderik eta hau konpondu arte horrela ibili behar".

Ez dago antidisturbio beharrik

Lizentzi distribuzino problema hor dago ere, batzuk koilarea eta tenedoreaz eta besteak hatzaparrak. Beste zerak badagoz. Plataformarena esate baterako. Zaindu ez dugu egin, industria kontaminantea jarri da eta horko erreka denak itsasora; ezin genezake bizimodurik atera. Bestetik lehen ibili zirenek, Benegas eta Aju-riagerra Bruxelasean, ez zuten soluzinorik bilatzen. Neurri hola posibleak? CEEtik datorren arrain guztia kendu, frontera itxi eta bizitzen ez utzi CEEko pabelloiko merkantei, eta barkuak geldi euki gabe, Gibraltarra eraman eta hantxe blokeatu... Osterantzean ez dugu zer eginik. Hemen ehuneko 80 itsasotik bizi da eta horren erdiak itsasoan lan egiten barkutan. Ondarroan ez dago antidisturbio beharrik, itsasoa zerreta nahikoa da. Gobernu hankaz gora altxatu gabe, ez gara aklatatuko. Honela armadore eta gobernu arteko tirabirak pilpilka, berrehun millen arazoa zutik dirauela partitu dugu Ondarroatik ilun pittin bat, ge-
ure gero lanbrotsuaz pentsakorrak.



SEGURO SOZIALEKO ISKANBILAK AUERRERA JARRAITZEN DIRA. Uztailaren erdialdean hautsi zen isiltasuna. Gobernuak esan zuenez, 1978. urterako emanda zegoen dirua agortua zegoela; beraz gastuak gutxitzeko, medikuen goardiak kentzea, goixoei jan gutxiago eta hospitaletako material erosteak zuztarretik moztea. Sindikatu eta alderdi politikoak gogor altxatu ziren erabaki honen aurka eta gauza harrigarria, Osasun eta Seguro Sozialeko Ministerioa bat zetorren hauen protestekin.

Denok dakiguna da, Estatu Espainolean Sanitari Arloa oso gutxi landua eta zaindua dagoela eta kostoak Europako edozein nazioen inbidi gabekoak dira; beraz hemen berehala galdera bat sortzen da, nora joan dira presupuestoak?, nork eraman ditu? Dударik gabe, sendagileren batzu, hospitaleren bat edo beste, farmazi eta administrazioako pertsonen batzuek patrika ongi beterik edukiko dituzte eta hor daude sendagile pilo bat hau baieztatzeko.

Irailaren 8rako greba batetara deitu dute Estatu mailan egoera hontaz protesta egiteko eta neurriak eskatzeko; egoera hau ez da gaur sortu dena, frankismo garaitik datorkiguna baizik; ustelkeria, ez, gaixoak baitira ondorioak jasan behar dituztenak.

ORAINDIK ERE GOSE GREBA BEHAR. Frankismo garaian hartutako burruka mota batzuei, demokrazia dela dioten egoera honetan ere mota berdinari heldu beharrean aurkitu dugunik badago.

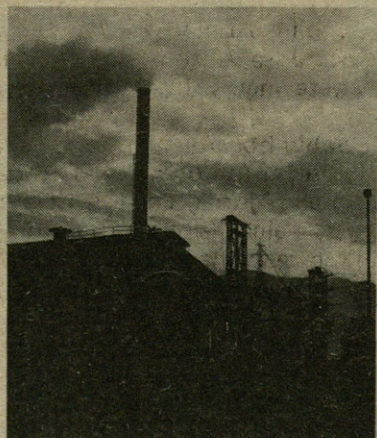
Soriako espetxean aurkitzen diren GRAPO eta PCE(r)ko militanteak Abuztuaren 2an hasi zuten gose grebarekin jarraitzen dira. Hau, beren adiskide Mencia Bartolomereren DGSrako trasladoaren aurka hasi zuten eta horretan jarraitzen dira. Terrorismoaren aurkako legearekin ez datoz bat, mediku ezaz kexatzen dira, aurkitzen diren egoerak denen buruhiltzera bultzatzen dituela adieraziz. Gaur egun duten egoerak, nazien presondegiak gogoratzen omen dizkie.

25 gose grebalari, suero eta zumoak hartzen hasi omen dira, baina beren eskaizunak onhar-tuak izan arte ez omen dira jaten hasiko. Garcia Valdésen erreformak nondik hasi baduela dirudi.

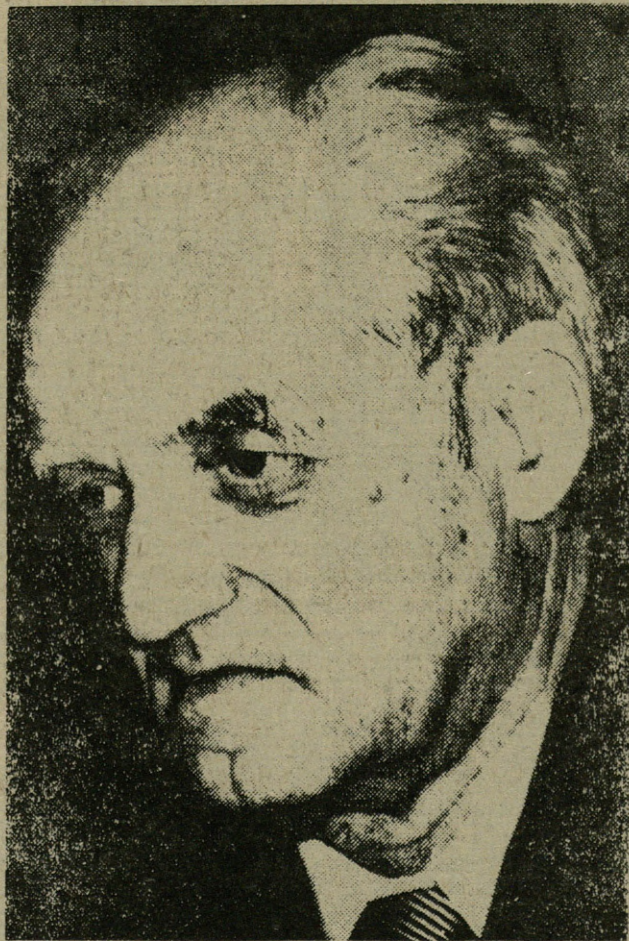
MOMENTUZ ITXAROPENA. Duela zenbait hilabetetatik, en-trepre-sa siderometalurgikoetan langile kopuruaren gutxitzearen beldur zebiltzen, baina momentuz konponketa tankerako zerbait lortu dutela iruditzen zaigu; tankerakoa diogu epe luzera arazoa hor jarraitzen baita.

Altos Hornos del Mediterraneo, Saguntón; Ensidesa, Asturiasen eta Altos Hornos de Vizcaya, Bilbon dira Estatu Espainoleko zentrorik handienak. Estatuko krisis hau, mundu guztiko sektore honen krisisaren barnean kokatu beharra dago, eskakizunen gutxitzea, kostoen igotzea eta prezioen jaitea dira gaur egun sektore honek jasan behar dituen ondorioak. Eta bakoitzak bereari tira egiten dio, Saguntokoek berea izan behar dela zentroa diote, neurri berdinean asturianoek eta euskaldunek, inork ez du nahi geratu lanik gabe.

Azken Ministro Kontseiluak momentuko zulo beltzetik irtetzeko erabakia hartu zuen; hiru zentro hauei 38 milioiko laguntza ematea. Gauzak horrela jarri direlarik, hilabete batzuetan iraungo dute, baina arazo hau ez da diruarekin bakarrik konpondu daitekeena, berdin gertatzen da astileroen krisisarekin; politika ekonomiko garbi bat hartzen ez bada, berriro arazoa edozein momentutan irten-go da.



Ajuriagerra agur



Sabino Arana Goiri hil zen urtean, 1903an, jaio zen Juan Ajuriagerra. Jose Antonio Agirre Lekube 1904ean jaio zen. Ajuriagerra urtebete inguru (zazpi hilabete zehazki) zaharragoa zen Agirre baino.

Sabino hogeita hemezortzi urtez hil zen.

Jose Antonio Agirre, berrogeita hamasei urtez.

Juan Ajuriagerra, hirurogeita hamabost urtez, hiruretan zaharrenik, baina gazterik, esan daiteke, uste baino lehenago, oraindik Euskadiren alde lan oparotsuak egiteko sasoi eta adinean, eta Euskadik haren premia gaitza zuelarik.

Ez gara hasiko Euskal Herriak Arana Goiri-ri zenbat zor dion adierazten. Ezin ukatu/ko da Sabinek esnatu zuela gure herria zetzan lozortotik eta bizi arnasa berria erantsi ziola.

Ezta ere ez dugu Jose Antonio Agirreren goraltzarik egingo, gauza jakina baita bere herriarentzat bizi eta bere herriarengatik hil ere egin zela.

Sabino Arana eta Jose Antonio Agirre estuki elkarturik daude Euskadiren bihotzean. Maisua izan zen lehenengoa. Jarraitzailea, bigarrena. Baina zer nolako Maisu eta zer nolako Jarraitzaile gero...

Bi hoiriekin bat eginik agertzen zaigu Juan Ajuriagerra joan berria. Haien kezak kezkatzen zuen Ajuriagerra, haien ametsak kentzen zion Ajuriagerrari loa, haiekiko leialtasu-

nak lehiatzen zuen Ajuriagerra, haien sakrifizioak bultzatzen zuen Ajuriagerra, bizi sakrifikatza.

Ajuriagerrak izate guztia Euskadiri eskainia baitzion. Bere profesioz eta ahalmenez lasaikiro bizi izan zitekeen ezereen buruhausterik gabe, moduak bazituenez gero. Ez zen orde horretarako jaioa. Lana, ahalegina, saiamena, arriskua maite zituen Euskal Herriaren onerako baldin baziren. Honetan ez zuen hesi, muga, neurririk ezagutzen, bete-betean ziharduen aldioroz. Harrotu gaberik, bere zereginari inportantzia kenduz, goizetik gauarte, jaiotzetik hiltzeraino. Beti irmo, adoretu, burrukalaria, gudari zintzo eta prestu.

Sabino Arana, Jose Antonio Agirre, Juan Ajuriagerra.

Hiru gizon oso, hiru jaun haundi, hiru ispilu garbi, hiru eredu eder.

Hirurak honenbestez Euskadiren Historiarenak dira. Euskadiren harri-garri eta harrogarri. Euskaldun eta euskaldungai ororen herentzi aberasgarri, Herri denaren babes, gidaritza eta jabea.

Guduurreko hitzaldi bat zaigu orain gogoratzen. Donostiar Bulebarreko Eusko Etxean Lauaxeta ahaztuezina zen hizlari. Sabini buruz mintzatu zen hain zuzen ere. Hura izan zen jardunaldia...; Ordu t'erdian arnasa hartzeke berba egin zigun, goitar eta garden. Arana Goiritaz. Lauaxetaren poesiak irakurriak genituen, baina sekula ez zitzaigun hain poeta, hain ispiratu, hain goiargitu azaldu. Sabini alegia gizona izan zela, ez Jaiko, dohaiez ez akatsez jantzia, baina halako bikaintasunez jokatu zela, zer mito bihurtu zela Euskadirentzat, eta mito horren beharra gure askatasun bidean aurrera joateko.

Lauaxeta...hogeita hamaika urtez Gasteizen, 1937an afusilatua.

Gizona, noski, eta gizon bete zela jakinik ere, Ajuriagerra bera mito bat bilakatu zaigu. Mito, hau da, indar, lilura, asmamen, kemen, bultzatza, argitasun iturri, mundu eta bizi ikuskera sorburu, errealitate dinamikaren erakusgarri eta ausartasun emaille.

Bere ikasgairik onena utzi digu bizitza guztian zehar Euskal Herriaren zerbitzutan bizituz, bere nortasun azkar zuzenez eta ekintza mardulez.

HABEMUS PA PAM

Hori ausnartzean eta bere oparibidean jarraitzean ez dugu pentsatzen, miraria izango bailitzateke, besterik gabe, Euskadiren etorkizuna segurtatzen eta tinkotzen dugunik. Gauzak, zalantzarik gabe, zailagoak dira eta.

Gure Herria, beste edozein bezala, edo areago, banaturik aurkitzen da. Sakabanaturik estatuko mugez, aurrenik. Iparra hor. Hegoa, hemen. Probintzi edo eskualde bakoitza kasu desberdina da. Politik indar erlaziotan diferentzi galantak daude toki batetik bestera. Klase sozialak elkarren kontra aurkezten dira, ez bakarrik sentimentuz, zenbaitek hola uste dezaken arren, baita interes eta helburu objektibuz ere baizik. Ekonomia kinka larrian dugu. Ikaragarria langabezia. Euskararen problemak latzak dira. Ikastolen hauzia. Unibertsitatea. Irakaskintza dena koloka.

Ideologiak ez zaikigu falta. Argitara ematen diren liburuetan garbiki ikusten dugunez, Euskadiko egoera, eboluzioa, hazkuntza eta geroa anitz era desberdinetan agertzen dira. Azken hogeitaz urte honen kondairari nor bere tankerara begiratzen dio. Biolentziaren arazoak zeharo bereiztu gaitu. Jarrerak, jokabideak, estrategi eta taktikak nahi hainbat dabilzki-gu aurre, atze eta albotan. Adimenezko eta burdinezko kate gogorrek lotuta gauzkate. Arlo ikaragarria gure Herriarena. Egiazko galdera asko, zinezko erantzun gutxi.

Baina herri bakar bat osatzen dugu. Soluziobidea bilatzen dugu. Aurrerapena maite dugu. Atzerriratuen itzulera, presoan askapena lortu nahian gabilta. Buru-bihotzean ditugu hitz diztiratsuenak: "bihar hil nadinean ez etor nigar egitera inoiz ez naiz egongo lurpean -ni naiz askatasun haizea".

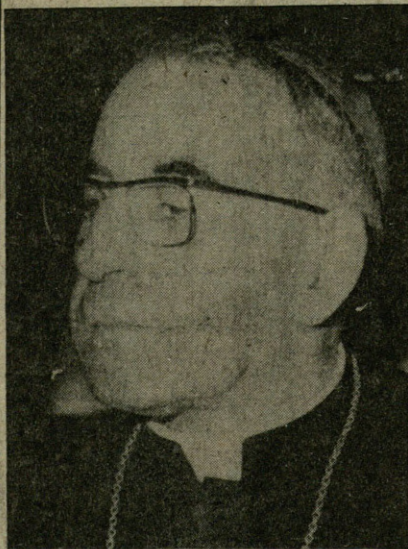
Lehenengo eta oraingo gudarien eta jendeen elkartasuna iritsi nahi eta behar litzateke argitasun berrien medioz. Etorkizun hobeagatik saiatzen diren ahaleginak nolabait bateratze formak aztertu. Indarrak bildu. politika moldeak itxuratu, bideratu.

Ekar ditzagun burura Sabino Arana, Jose Antonio Agirre, Juan Ajuriagerraren oroitzapenak. Eta beren bizia, gizaldiz gizaldi, mendez mende, Euskal Herriaren alde eman duten hainbeste eta hainbesteren jarraipideak.

Beroiek ukan dezagun premiazko berrikuntzarako laguntasuna.

Eta zuhurtasun orokorraren saria, beriz, berek beren odolez idatzitako "Gora Euskadi askatuta" benetan lortzea.

A.Z.



Albino Luciani, orain arte Veneziaako Patriarka zena, gertatu da AITA SANTU berria. Juan Pablo I izena hartu du Juan XXIII eta Pablo VIaren orimenez.

Larunbatean, zazpi terdian, abuztuak 19, agertu zen San Pedroren Basilikako erdiko "Loggia" lehenengo aldiz "Urbi et Orbe" bedienkapena ematera. Juan Pablo I Italian jaio zen, iparraldeko herriska batetan. 65 urte ditu; beraz ez da oso gaztea; baina Aita Santu izateko zaharra ere ez omen da. Famili apal eta langile batetan sortu zen 1912. urtean eta apaiz egin zen 1935. urtean. Juan XXIIIek Vittorio Venetoko gotzai egin zuen 1958an, eta Pablo VIak Veneziaako Patriarka 1973an.

Bere aita konstruzioko langile bat zen, eta Suizara emigratu behar izan zuen familia aurrera ateratzearren. Bizi osoan Alderdi Sozialistakoa izan zen. Juan Pablo I, bere ikasketak Feltreko eta Bellunoko seminariotan egin zituen eta Teologiko tesisa Erromako Gregoriana Unibertsitatean. Aita Santu honen izena ez zen, beste kardenal ospetsu batzuen bezala, ahotan zebilena; baina Espiritua Santuaren indarrez eta kardenal gehienek botoz San Pedroren 263. ordezkoa, eta kristau katolikoentzat AITA SANTU gertatu da.

Kristau guztiak begira eta zain daude, eta kristau ez diren asko eta asko ere bai nondik eta nola joko duen Aita Santu berriak jakin nahiz.

Kristau fededun batentzat berdin litzateke Aita Santua hau ala hori izatea; Gizon fededun bat, Ebanjelioa oinarritzat hartu duena, beste haunditasunak aparte, benetan kristau izan nahi duena, Juan XXIII bezala.

Prentsan irakurri ahal izan dugu egun hauetan zenbait eritzi Aita Santu berriari buruz. Ez dela aurrerakoia kontserbadoreekin ez datorrela bat, erdiko bidetik ibili dela oraindiano. Antikomunista agertu dela beti. Berak, Juan XXIII eta Pablo VIaren bidetik joan nahi duela esan du, nahiz ez eduki baten bihotz haundia eta bestearen jakindura.

Juan Pablo Iak bere eginkizuna ongi bete ahal izateko laguntza eskatu du; laguntza kristau herri osoari, gotzaiei, apaiz eta erlijiosoei, kristau izan nahi duen guztiri.

Aita Santua, Elizaren buru denez eta horren esan nahia haundia denez gero, begiratu eta aztertuta izango da. Irakurri ahal izan dugu Lefebvretarrek pozaren pozez hartu dutela Aita Santu Berria, eta baita ere teologo ezagun oso entzunak diren batzuek aurpegi iluna jarri dutela. Lefebvren aldekoak eta Palmarekoak bazterrean utzita, badira Elizan beste indarrak Elizak ahaztu behar ez dituenak: langileak, gazteak, Hirugarren Mundua... Eliza, Ebanjelioa bezala, gizon guztien onerako denez, ateak denorik zabaltu beharrean aurkitzen da. Eliza denon salbaziorako baita.

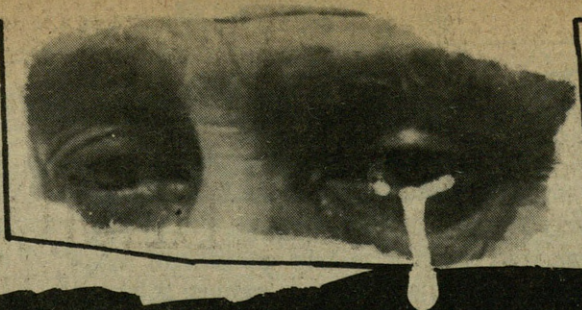
Konserbadoreak balore batzuek gorde nahi dituzte, agian kristau izateko beharrezko ez direnak; progresista izango omen litzateke, sozialismoa atea eta marxista ez balitz. Zenbaitentzat antikomunista izatea kristau izatea da. Denentzako adina toki izango ahal da Elizan.

Aita Santua Elizaren Buru da eta kristau guztien Gidari. Goiko Argiak argi edin diezaiola, gaur eguneko ilunpe honetan Ebanjelioan eta Elizan beren itxaropena jarri duten guztiak, bidea aurki dezaten.

URANGA

TABERNA

TEKA



UCD-Alicante, tercera de España en número de afiliados

Gure izeben amen amonen
osaben aiten aitonak
gure fueruak defenditutzen
ibilitako gizonak,

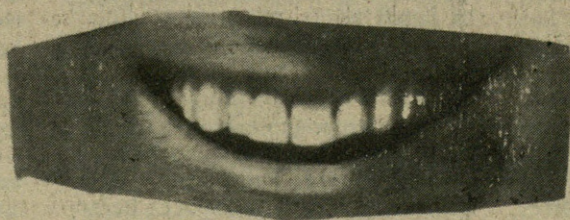
“falta de riego”ren ondorioak sufritu bazituzten ere, garai hartako meloiak menderatzeko gai izan ziren. Musean noski keinu eta guzti erabili ondoren, tute jokoan maisu zirenak ere mus jokatzeko bortxatu zituzten halabeharrez hogeitamaika keinua “tic nervioso”tzat pasarazi zietelarik.

Liburu zaharretan hau guzti hau honela interpretaturik ez badago ere, TXIRRITA kondairaren zubi eta lekukotzat hartzen badugu, horrela gertatu zela kontsidera genezake...

ORREAGAKO ospakizunetan, mus txapelketaren eza nabari da...

Por falta de aguas

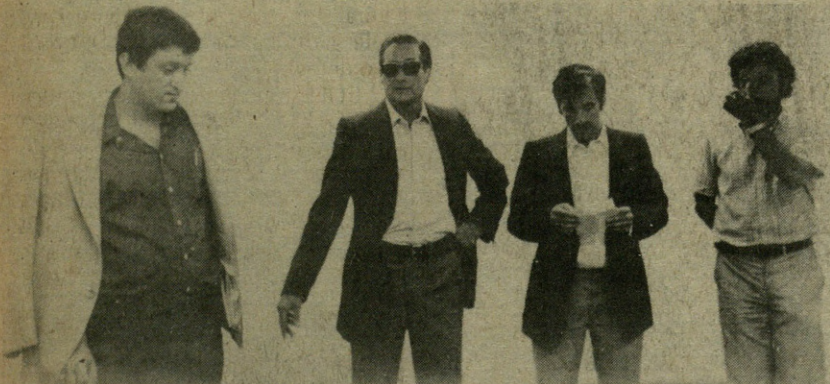
Reducción de producción y tamaño de los melones alicantinos



ERRIKOTXIA

gertaera berdinak, ondorio desberdinak

Inoiz ez bezalako indarrez sortu ziren duela hilabete t' erdi Euskadirentzat hain negargarriak izan ziren uztaileko gertakizun haien ondoren, batzorde ikertzaileak. Sei ditugu oraingoz—gehiegi agian—, binaka Iruñea, Donostia eta Erreterian. Batzuek beren fruituak eman dituzte—Iruñeako peñen dossierra kaleratu da—; tartean iskanbilarik ere izan da—ORTkoek atera dituzten liburu eta “pelikula” inguruan—; gainerantzeko batzordeak pixkanaka—ia dena gerarazten duen abuztu honen erdian— gutxi edo gehiago egiten ari dira.



ERRUDUNEI ZIGORRA liburuaren egileak Donostiako aurkezpenean.

Orain arte bere lana azkarren eta osatuen atera duen batzordea Iruñeako peñena izan da. Hirurogeita hamar orrialdetan zehar eta hamalauren bat kapitulotan zatiturik, aurreko urteetako sanferminen berri, aurtengoan aurreko egunak nola izan ziren, hilaren 8tik aurrerako gertakizunak, eta horien balantze bat eskaintzen digu bereziki. Zati guztietatik interesgarriena lekukoaren testimonio eta deklarapenena dateke. Dossierrean hogeita lau besterik azaltzen ez badira ere, jaso diren guztien kopurua haundia da benetan: zezenplazan zeudenen 2.549rena, kanpoan zeudenen 1.248rena, zaurituak izandako 33rena eta galera ekonomikoak izandako 570ena. Dossierrean jasotzen diren lekukoaren testimonioak hunkigarriak dira benetan eta denak koinziditzen dute puntu nagusienetan. Ez dirudi gainera era berdineko jendeak eginda daudenik, oso desberdinak baizik, momentu hartan eraso berdinarean pean aurkitu zen jendea. Adibidez hauxe: “El día 8 a las 9,30 ó 10 de la noche a la altura de Orbaiceta, en Carlos III, me sorprendieron botes de humo y pelotazos (iba con el coche) y balas reales, dos de las cuales hicieron impacto en mi coche. Soy inválido de las dos piernas y por tanto permaneci indefenso en el coche, hasta que un muchacho joven y fuerte abrió la

puerta del coche y cogiéndome en volandas me sacó de allí”.

Testimonioetatik aparte, peñen dossierrak dakarrena, bai testoean eta baita argazkietan ere, ezaguna da gehienbatean prentsan argitaratu zenaren bitartez. Dena dela, dossier guztiak du balio izugarria dokumentu bezala. Batzorde ikertzailea dossier hau osatu ondoren banatu egin den arren, bere eginkizun nagusia beterik dagoela pentsatuz, permanente bat geratu da dato berririk baldin balego jasotzeko eta lege aldetik aurrera eraman behar diren ekintzak egiteko.

Propagandismoa nagusitzen denean

Peñen informea positibotzat jo dezakegun bezalaxe, ezin berdin esan Francisco Javier Iturbe, José Antonio Meoqui eta Jesús Gonzálezek atera duten ERRUDUNEI ZIGORRA liburuari eta izen bereko diapositiba sailari buruz. “Equipo de información y solidaridad” deritzanak bultzaturik egin dela azaltzen da liburuan; hiru egileak Iruñea, Donostia eta Erreterian batzordeetakoak direla esaten da (ez da zehazten zein batzordetakoak). Baina izen horien atzean nor zegoen jakingo ez bagenu ere, nahikoa da liburuari begirada bat botatzea edo diapositiba sai-

la—pelikula, karteletan esaten zenez— ikustea, bultzatzaile eta egilea nor izan den jakiteko: ORT. Alderdi batek gertakizunei buruz liburu bat egitea, zilegi izango litzateke. Baina izena estaliz alde batetik eta bestetik hain lotsagabeki beren pertsonaien eta ideien propaganda egitea... Liburu eta diapositiben azterketa zehatz samar batek puntu asko agertuko lituzke, baina exenplu gisa hona bi; liburuko argazki oin bat: “En la foto, el acto de solidaridad con Euskadi celebrado en Vallecas (Madrid), presentado por Francisca Sauquillo candidata de ORT a la alcaldía de Madrid”. Pelikulan berriz, behin eta berriz azaldu ziren, eta koloretan gainera, iazko hauteskundearen aurretik ORTEk Iruñeako zezenplazan egin zuen mitin baten argazkiak. Hauek honela, ez zen harritzekoa izan Donostiako EUTGra diapositibak ikustera joan zirenak—jende asko gainera— txistuka akabatzea. Eta Donostian liburuaren aurkezpenean gertatua ikusirik—EIAkoen kontu eskatzeak—, Iruñeakoan alderdi horretako Bixente Serrano Izkori, LKIk beste militante bati etabarri sartzen ez uztea ORTkoek.



Batzuen ustez ORTren konportaera honek batzorde ikertzaileei kalte egitez gain, alderdien aurkako giroa gehitu egiten du. Baina bada beste alderdi aipagarri bat ere: Euskal Herrian edonor konturatzen da liburu eta “filme” horren objetibotasun ezaz, gertakizunak bizi izan ditugulako, baina zer gertatuko da hemendik kanpora, bistan denez estatut guztian zabalduko baitira bi gauza horiek? Komunikabide burgesen manejoa nahikoa ez balitz bezala...

ELIXABETE GARMENDIA

gorrotoa eta errukia

Garcia Valdés jaunak Martutene eta Basauriko espetxeak ikusi ditu. Eta, adierazi duenez, pozez joana dugu. Bi presondegitan —batez ere Martutenen— bakea eta laguntza besterik ez omen ditu aurkitu. Iruñea eta Nanclores de la Ocako espetxeak beste baterako utziak ditu. "Director General de Instituciones Penitenciarias" delakoa oso ibiltaria da, baina aukerak ere egiten ditu. Bestalde, eta bere iritziz, funtzionarioak oso onak dira; preso gaiztoak non sartu badu; penitentziar erreforma aurrera doa... Denok pozik! Martuteneko espetxean sartzen bazara—eta irakurtzen baldin badakizu—esaldi bat irakurri beharrean aurkituko zara: "Odia el delito y compadece al delincuente".



Garcia Valdés, jatorrasun titulaz azaldua...

Lege hausteak gorrotatu eta erruduna errukitu. Je. Garcia Valdésék adierazi zuenez, espetxeetan zehar gertatzen ari diren matxinada, errete, paliza, e.a. preso gaizto batzu barruan direlako dira—eta gaiztotasun hori ez da kanpoan eginiko "erruaren" arabera neurtzen, gartzela barruko konportaez baizik. COPELekin, egun, ezin da harreman gehiegi izan, ezkertiar talde asko bere barnean sartu direlako. Funtzionarioak oso jatorrak dira, baina preso gaizto horiek dena izurratzen dute konfiantza berak emaniko konfiantza hautsiz. Espetxe berezi batzu aukeratu behar dira, eta ia aukeratuta daude (Ocaña, Soria, Puerto de Santa Maria...)—preso gaizto hauek bestetarik lehenbailehen aldentzeko. Are gehiago. Gauzak hobe joateko, zentro berezi bat egin beharra dago. Eta Herrera de la Mancha eraikitzen ari dira. Presoa bakardade osoan egongo den gartzela, zeharo inkomunikaturik, inor ikusi eta entzun gabe...

Ez dakigu Garcia Valdésék errukirik duen. Ezetz pentsatzen dugu. Eta hobe, zeren inork ez baitio hori eskertuko. Lege hausteak gorrotatzen dituela garbi dago. Baina "bere" legeak haustea. Kargu horretarako hautatu zutenean eta ezin dugu ahanzi hau ere hautatua izan zela, inongo presok aukeratua ez dela izan

jatorrasun tituloei agertu zitzaigun. Preso sozialek bere konfiantza eman zioten eta, berak ere, COPELekiko beste eritzi bat zuen. Dirudienez, eta gertatuak lekuko, Garcia Valdésék hitz onekin dena konpondua zegoela pentsatzen zuen. Gizagaisoa! Denetatik pasa beharrean aurkitu den jendea ez da hitz onekin konformatzen. Ekintzak behar ditu. Eta, egia esan—nahiz eta "Director General de Instituciones Penitenciarias" delakoak eman diren pausoei nahi dituen gorespenak egin—presoak eskatzen zuten duintasunaren alde, pertsonaren duintasunaren alde, ezer guti egina du Garcia Valdésék.

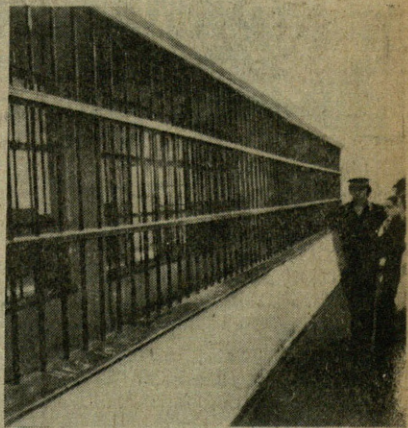
Are guttigto hemendik aurrera. Preso gaizto eta onak daudela, aitortu digu, eta bere Penitentziari Erreforma onentzat bakarrik egina dela. Besteak, bere betiko erreibindikapenen alde jatorri burrukatzen dutenak, pertsonaren duintasuna inongo "erreformen" gainetik jartzen dutenak, burruka luze eta eramangarri horretan aurrera egiten dutenak "subversivos" "desestabilizadores", e.a. dira. Eta hauekin, gauzak ondo joan daitezen gauza bakarra egin daiteke: isolatu, eta kito!

Preso politikoei buruz ere, nahiz eta berarentzat, batzu oso sinpatikoak izan, bere eritzi partikularrak ditu. Nor da, gaur egun, preso politikoa? Hor dago benetazko kezka. Noski bortxa erabiltzen

dutenak politiko bezala ezin direla hartu! Horregatik, eta nahiz eta abokatuek eta hainbat informazioak honela ez dela adierazi, Burgosko espetxera eramana izan ziren Iruñeko espetxea "erre" zuten ETAKo presoak. Garcia Valdésentzat gaiztoak izan dira, baina ondo portatzen badira Iruñeara berriro itzuliak izango direla dio. Zer ederki.

Laguntza osoa aurkitu du funtzionarioen aldetik. Hauen artean ez dago gaiztorik. Depuraziorik ez du egingo. Ez zaio ondo iruditzen. Jendea barrutik demokratizatu behar da. Batez ere funtzionarioak baldin badira. Errukia hauentzat gordetzen duela garbi agertu du. Demokratizatu dira denboraz denbora...

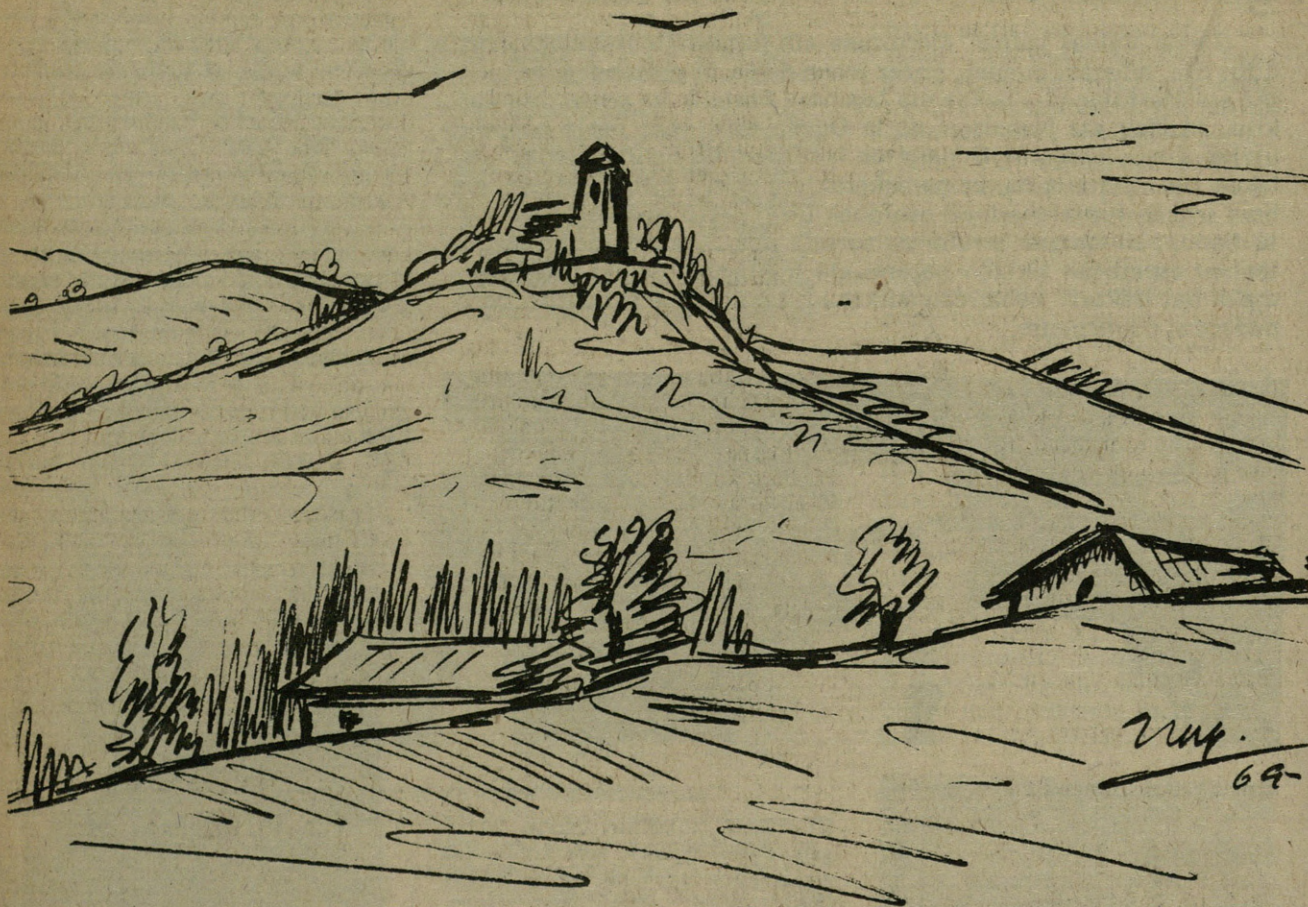
COPEL eta AFAPEko burkideak zeharo kezkatu agertzen zaizkigu. Zerbait gehiago espero zuten "lege" gizon honen aldetik. Bazirudien, nahiz eta oztopoak handiak izan hautatu zutenetik—esku-bia nor den oso garbi dakite preso sozialek—presoen arazoa uler-



Funtzionarioen laguntza Garcia Valdésentzat

tzen saiatzen zela, presoek duintasuna berreskura zezaten ahalegin guztiak egiteko prest zegoela. Baina, bai zera! Demokratiko eta borondatezko aurpegi azala kendu, eta dugun gobernuaren ordezkari zintzo eta leial, agertu zaigu eta zaie Garcia Valdés jauna.

Duintasuna berreskuratu nahi dutenek ez dute errukirik nahi. Sentimentu horrekin ez dutela ezer lortzen, betiko zapalketa baizik, dakite. Lege hausteari gorrotoa izatea ba... Bai, horren alde daude guztiak. Horregatik, hauen legea hautsi edo hausten dagoelako Garcia Valdés gorroto antzeko sentimentu bat sortzen ari zaie. Presoei izaniko hitzak alde batera utzi dituelako. Presoei emaniko aginduak ez bete eta bera hautatu zutenen legearen haustea gorrotatzeko adierazten dielako.



San Marzial mendia espekulazioaren arriskuan.

ERNESTO MONTERO

KUTSATZAILE

“Herodes” en parkea deitzen diogu, erdaraz esanda “porque si te caes te jodes”. Herriaren erdian zuhaitz batzu, haurrentzat jolastokiak, dena hormigoiez egina eta sarreran Txindokiko aldaparen inbiri gabeko aldapa bat. Hemen mintzatu gara URANZU talde ekologikoko bi kidekin, Amaia eta Enrike. Lehen momentutik gauza bat garbi esan digute, Irungo kutsadurak izen eta abizenak dauzkala: ERNESTO MONTERO; errekek, aideko usainak, inguruko mendien espekulazioak, leku berdinerara eramaten gaituzte errurik gabe. Bainan hau ez da guztia, San Marcial mendiarekin egin nahi izan dutena, uharte-en egoera, Irungo herriak zertaz kezkatutik badu.

Z.A. — Noiz osatu zineten talde bezala?

Hasiera, Lemoizko zentralen nuklearraren aurka Euskadi altxatu zenean eman genion. Herri gehienetan bezala, hemen ere Batzorde bat osatu zen mobilizapen haik aurrera eramateko. Hartu zuen indarra nahiko txikia izan zen eta gehienetan gertatu den bezala, oso gutxi iraun zuen. Ezkutatzearen ondoren, geratu ginen pixken artean eta herriko problematika guztia ikusirik, talde bat osatzearabaki genuen.

Herriaren aurrean eta konkretuki Udaletxearen aurrean lehenengo aldiz Apirilaren hasieran irten ginen. Momentu hartan arazo konkretu batekin: San Marcial mendiaren barrenean, tenis kanpo bat egin nahian zebiltzan jauntxo batzu. Txingudi izeneko lekua. San Marcial mendiak irundarrentzat esanahi handia du eta inolaz ere ezin genuen utzi hau egiten. Informazio bila hasi ginen eta lortutakoarekin prentsaren bidez jakinerazi genuen. Baina Udaletxeak baiezkoa eman zion plan honi.

Z.A. — Nolako harrera izan duzue herrian?

Beno, taldean oraindik oso gutxi,

kontuan izan hazkunde garaia uda gertatu zaigula eta jende guztia oporretan dabilea; dena dela, harrera ona izan dugu, sinpatizante asko daude, baina gertatzen dena, pegatina duen sinpatizanteak direla. Ingurugiroaren eguna ospatu genuenean berdin gertatu zen, jende askok parte hartu zuen baina aurrerabiderik ez du izan.

Z.A. — Zer eratako lanak egitea pentsatzen duzue taldea handitzen joateko?

Gaur arte eduki ditugun bitarteko bakarrak irratia eta prentsa izan dira. Aurrera begira, kanpaina batzu antolatzeako asmotan gabilza eta momentuz, "Fiestas Euskaras" direlakoetan parte hartuko dugu talde bat gehiago bezala. Presupuesto bat eskatuko dugu eta honen bidez ia ateratzen garen, jendeari konpreni arazi nahi baitiogu, Irungo ingurugiroaren arazoa ez dela taldetxo batena bakarrik, baizik eta herritar guztiena.

Z.A. — Epe laburrera, zeintzuk dira zuen helburuak?

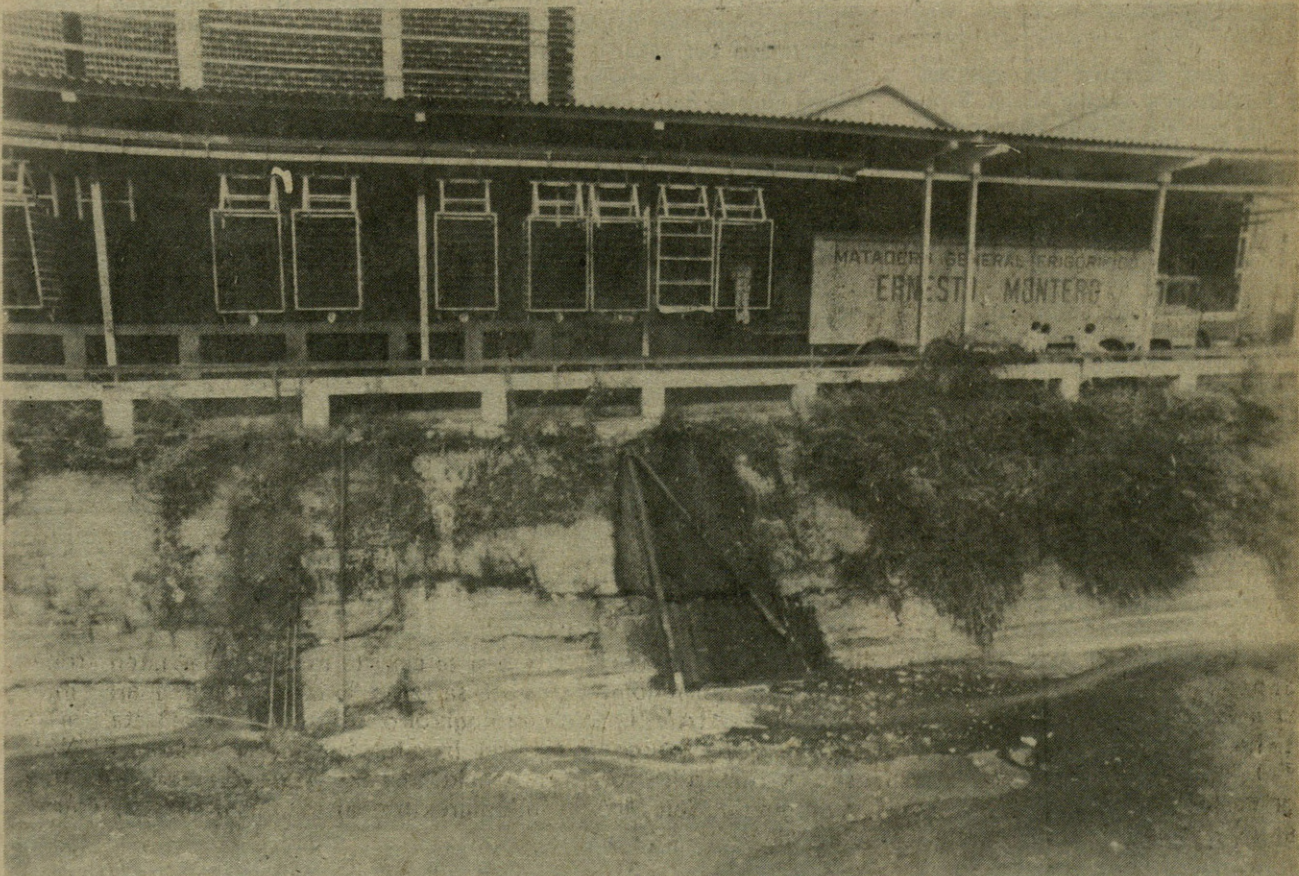
Globalki harturik, lur eta ur espekulazioaren aurkako burruka.

Adibidez, desaguen aurka burrukatzeak, espekulazioaren aurka burrukatzea suposatzen du. Jauntxoek, beren lurak eta lantokiak handitzen eta zabaltzen dituzte, baina seguritateko neurriak ez dituzte jartzen eta ondorioak ezagunak dira, uraren pozoinketak, kutsadura, etab... Irun, duela 15 urte, berdegunez, parkez, betea zegoen eta gaur lege batzuren laguntzaz, lizentzia batzu ematearekin, ordena gabeko herri bat izatera iritsi gara. Gauden parke hau ikus dezakezue, lehenago dena basatia zen, Donostiako Duque de Mandasen tankerakoa; Udaletxeak erabaki bat hartu zuen, hau ikuskitun arkitektoniko batetan bihurtzea, eta ikusten duzue, txapuza bat besterik ez zuten egin.

Ez dago zalantzarik egi handi bat dela lan honen hasieran agertzen genuen bezala.

Beste maila batetan, Udaletxea ere kezkatzen hasi dela zenbait arazotaz uste dugu. Maila honetan, "IMPOLUSA" deituriko agiri bat agertu da, Bilboko jakintsu batzuek egina.

Z.A. — Zehaztu al zendukete zer



MONTEROK mataderietako zaborrak erre kara botatzen ditu

den agiri hori?

Lehenago agertu dizuegun bezala, Irungo kutsadurarik handiena erre-
katan dago, eta hauen artean, Ugalde-
koan: Porcelanas del Bidasoa eta Ben-
taseko kuartelaren artean pasatzen
da. Agiri honek dioenez, erreka hon-
etan ematen den kutsadura Irungo
herri osoak sortzen duenaren berdint-
sua da. Ura analizatzerakoan, 11
puntutan hartu zuten. Erreka honeta-
ko zikinkeriarik handiena Montero-
ren txeritokietatik irtetzen dena da;
neurri honetan, lehenengo ur hartzea
Monteroren txeritokietan sartu bai-
no lehenago egin zuten, irtetzen de-
nean gero, Bentasko kuartelaren on-
doren eta Solbes ardo lantoki ondo-
an urrena. Eta kontuan izan hau Bi-
dasoa hibaira doan errekatxo bat bes-
terik ez dela. Bestetik, proba hauk
egunez egin dituzte, behin bakarrik
egin zuten gauez eta kutsadura do-
blekoa zen. Honek gauza bat ager-
tzen digu, gaueko ilunpearekin, doble
zikinkeria botatzen duela Montero
jaunak.

Irun eta inguruan gauez amoni-
ako usain izugarria egoten da; hau
botatzen diren azido eta beste gai-
nontzeko guztien ondorioa da, zabo-
rrak legamiatzen direnean irtetzen
da usain hori.

Z.A.— Beti pertsona bat agertzen
da kutsaduraren eragile bezala. Kon-
kretuki zer dago Ernesto Monteroz?

—Momentu honetan, Gestora Munizi-
pala neurriak hartzen hasi da.
Duela gutxi ospatu zuten Batzarre
batetan bere egoera guztia le-
gezta dezan, epeak ja-
ritzak informe bat egin du gizon
honen inguruan dagoen guztiaz.

Txosten honetan Idazkaritzak
dioena jakin nahirik Udaletxera jo
dugu eta eskuetan daukagunez, zati-
rik garrantzitsuena osorik agertzea
pentsatu dugu, ez baitauka ezer ai-
patu gabe uzteko.

Egitazko oinharriak

1— Urte honetako Otsailak 11n Uda-
letxearen eskabidez Ernesto Montero
Jaunaren gizentokien akta jaso zuen
Notarioak.

2— Olaberria deituriko granjan Uda-
letxearen baimenik gabe eta obra egi-
teko espedientea martxan jarri aurre-
tik pabelloi batzu haundituta zeudela
ikusi zen; ukulutik irtetzen diren si-
maur eta zaborrak usairik eta ku-
tsadurarik eduki ez ditzaten, Osasu-
nerako Batzordeak eskatzen duen
garbigailurik ez du. Azkenik hiru
bizileku klandestinoak daude; gaurko
“Actividades Molestas, Insalubres,

Nocivas y Peligrosas” delakoko Arau-
diak dioenez berezitasun horietako
industria baten 2 kmetako inguruan
ezin da etxebizitzarik egin eta ber-
tan hiru daude.

Osasunerako Batzordeak eskatzen
duen garbigailurik ez du. Azkenik
hiru bizileku klandestinoak daude:
gaurko “Actividades Molestas, Insa-
lubres, Nocivas y Peligrosas” dela-
koko Araudiak dioenez berezita-
sun horietako industria baten 2
kmetako inguruan ezin da etxebi-
zitzarik egin eta bertan hiru daude.

3— EPELEN dagoen granjan Udale-
txearen baimenik gabe eta obra egi-
teko espedientea martxan jarri aurre-
tik pabelloi batzu haundituta zeu-
dela ikusi zen; hondar eta zabor
guztia bistan dagoen erregistro bate-
tara doa, eta hemendik tuboz
URUNEko garbigailura; kasu hone-
tan Osasunerako Batzorde Probin-
tzialak agindutakoa bete ez ezik,
edozein herritan egon behar duten
higiene-osasun kondizio minimoak ez
dira errespetatzen.

4— URUNE granja ere Udaletxe-
aren baimenik gabe eta obra egiteko
espedientea martxan jarri aurretik
pabelloi batzu haundituta zeudela
ikusi zen; garbigailu bat egon arren
granjan zikinkeriaaren solido eta
likidoak bereizteko dauden hiru bi-
bragailutatik bat bakarrik dago mar-
txan. Likidoa eta solidoa tuboz eta
bonba bitartez dator granjetatik. He-

men, bibragailuan, solidoa likidotik
bereizten da. Solidoa gordeleku bate-
tara doa ondoren kamioez garreia-
tzeko. Gordelekuan oraindik likido
gehiago kentzen zaio. Likido hau
lurrazpiko tuboz berriro garbigailu-
ra doa. Gordegailua ireki eta solidoa
kamionetara doa. Guzti honetan,
argi dago, Osasunerako Ordezka-
ritzako Aginduak ez direla betetzen
eta gainera, zer kalte egiten duen
ikusirik ere Monterok ez du konpon-
tzeko ezer egiten. Garbiketa oso txar-
ra da eta hondarrak datozen be-
zala doaz. Garbiketa, dekantadore
eta garbigailu batek osatzen dute.
Garbigailu barnean beste dekantado-
re bat ere badago. Lehenengo dekan-
tadoreak ez du funtzionatzen. Gar-
bigailuak, DEPURAGUA—Bilbao
markakoa, aidez dabil baiman erdian
duen garbigailuak ez du funtziona-
tzen. Garbigailutik irtetzen den ura
errekara zuzenki doala esan beharra
dago.

5— “Zamora” deituriko granja “Uru-
ne”koaren tankeran dago eta ur
hondarrak Zamora errekatxora zu-
zenki doaz.

6— Pabelloi guzti hauk zerri eta ar-
di gizenketarako eginak dira. Ganadu
honek bete behar dituen baldintzak,
Osasunerako Ministeritzak Estatu
ororako ezarriak ditu; hala ere, es-
kualde bakoitzeko berezitasunak
kontutan hartzen dira.

Eta Urazu taldekoak mintza-



Enrique Soler eta Amaia Zabala, URANZU taldekoak.

tzen jarraitzen dira.

Egoera oso grabea da eta Irungo herri osoak Monteroren egoera argi eta garbi jakiteko eskubidea du, baina berehala. Bestetik, gaur Itsas arazoetako Komandantzia bakarrik ezin daiteke ardura arazo hauetaz; sortu berria den Sanitari eta Seguro Sozialeko Ministeritza ere lanean hasi dadila.

Z.A.— Beste kutsadura motarik jasan behar izaten al duzue?

Bai noski. Dauzkagun erreka guztiak hartuz. Bera de Bidasoatik hasiko gara. Laminaciones de Lesacarena den ALGON enpresatik adibidez: urtero egoten da eskaperen bat eta errekan dauden amorrain eta galduta dabilen izokiren bat, hilda agertzen dira. Txapa lantzen dute hemen eta erabiltzen dituzten azidoak, genioen bezala, tarteka errekarara joaten dira. Gero, CAT, La Palmera, daude ta hauek ere gutxi ala gehiago beren zaborrak uretara botatzen dituzte. Bestetik, pintura eta plastiko lantoki dextente daude.

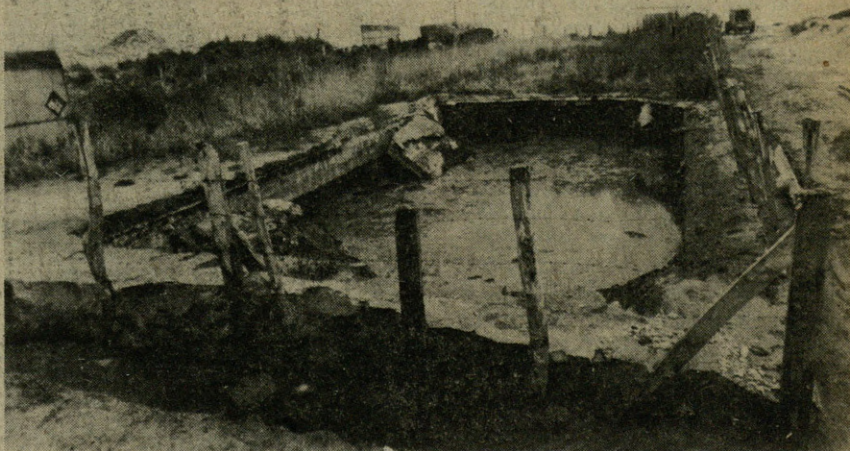
Entrepresetatik kanpo, beste mota batetako kutsadura ere badaukagu erreka batetan. Ibarla deitutaokan. Urte askotatik honuntz, eta Udaletxeak debekatua egon arren Irungo berehilak erreka honetan garbitzen dira. Lehenago amorrari asko egoten zen ur horietan, baina jaboiei esker, gaur ez dago batik ere. Eta Gestorak aginpiderik nola ez daukan, ba...

Nahi gabe, Monterotaz gauza gehiago bururatzen ziazkie denbora guztian. Amets beltz bat da entrepresa hau irundarrentzat.

Monterok ezartzen duen kutsadura, ez da Irundarrok bakarrik jasan behar dugun gauza bat, baizik eta Endarlazatik hasi, Biriatu, Hendai eta Urruña Ipar Euskadin eta hemen Hondarrabi ere bai. Hau honela denez gero, bi aldean artean batzorde bat eratu da Bidasoa hibaia zaintzeko.

Uda honetan ere izan da turistarik mediku beharrea topatu denik, Hondarrabiko ondartzan ibiliz gero: asko dira azalean granoak ateratzen zaizkienak, mantxa gorriak, askotan tela antzeko zikinkeriak gorpuztean erantsita agertzen zaizkizu eta dena borobiltzeko Monteroren txerrien txisak ateratzen duen aparra. Gogorra da baina errealitatea. Zaborrak itsasertzetik 2 milatara bota behar dituzte, baina zalantzan gaude hau ere betetzen ote duten.

Z.A.— Eta uharteekin zer gertatzen zaizue?



Txerritokietako zikina: gestora municipalak ere eskatu dizkio kontuak MONTERORI.

Lau uharte daukagu eta bat kenduz gero, besteak denbora gutxitan ikusiko ditugu. Los Faisanes izenekoa, daukan kondairarengatik, hemen izenpetu zen Pirineotako Pakea 1659. urtean, konpondua dago eta gaur erdia gurea denez eta beste erdia "frantsesena" oso ongi zaintzen dute. Beste hiruak, Santiago Aurrera, Galera eta Herriko Kanalea, dragatuekin aurrera jarraitzen badira, lur azpian geratuko dira. Uharte hauek, erreken sedimentapenarekin osotuak dira eta harri gutxi daukate: ia dena hondarra da. Errekako hondarra ateratzen joan dira gaur debekatu dute, neurri honetan uharteen baseak lasatzen doaz eta jeisten. Playaindi deitutako lekuan lehenago beste uharte bat ere bage-nuen baina lehen aipatu dugun arrazoiarengatik, azpian geratu zen, gaur bere gainean. Renferen bagoiak eta "Transportes Internacionales"-en kamioiak daude.

Uharte-hauen desagertzeak, egaztientzat konpo ezinezko kalteak ekarriko lituzte. Pasoan, uharte haue-tan gelditzen dira jateko eta gaua igarotzeko, desagertzen badira, Donanako kotoan hemendik pasatzen dire-n erdiak behar bada ez dituzte ikusi ahal izango.

Hendariarrak ere, guztiz kezkatuak dabilta arrisku honekin eta Aranzadi Naturaren Defentsarako taldearekin, eta barrekin, gelto-ki biologiko bat, naturaren ekilibrioa lortzeko egaztien erreserba bat sortzea eta bailara honetako propioa den zerbait mantentzen jarraitzeko ahaleginetan dabilta.

Z.A.— Estamentu ofizialei dagokienez, zer dago lan maila honetan?

Estatu Espainolean, bulegoetako

kajoieta gelditzen dira horrelako gauzak. Adibidez ICONA hor dauka-gu, baina zertarako? Administralgo-aren eskubiko eskua denez gero, be-re lana ongi ezaguna da denontzat: "Prohibido pasar", "Cotos", etab... kartelak ezarri eta "insignis" pinu-ak aldatzea da guztia.

Ilxik gorde ezinezko gaia irten zaigu paperera eta Euskal Herrian gaur ekologiko ikuspegitik gogorki kritikatu izaten denez, jarraitu nahi dugu puntu honekin.

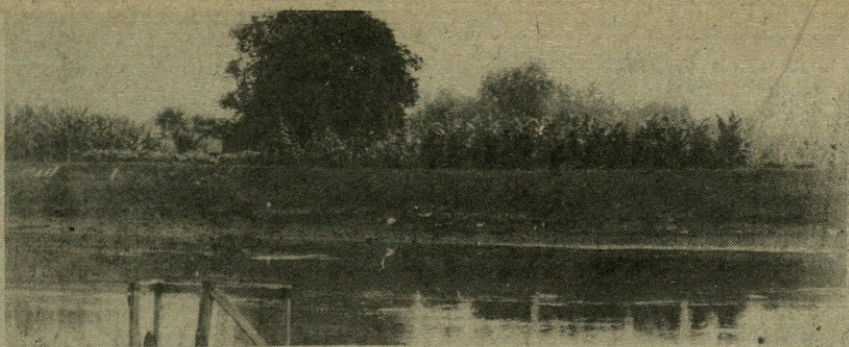
Z.A.— Zer derizkiozue "insignis" pinuaz eta zer gertatu da Jaizkibelgo pinudiekin?

Lehenengo esan nahi genukee-na, pinu hau ez dela hemengoa. Gure lurra oso aberatsa da, guztiz emankorra, Euskal Herriko kondaira haritzak eta pagoak izan ditugu betidanik eta gaur, jauntxo batzuren patrikak betetzearren, pinuz josiak gaude hobekien ateratzen dena sasiaz izaten delarik.

Eta Jaizkibelgo pinudiekin zer gertatu zen? Ez dakigu, erre zirela! Nola? Diotenez, ez zen izan kasualitatez, nahita baizik. Dena dela, gaur mendi guztia biluzirik dago eta hori oihaneztatu beharra dago. Zerekin? Hor koxka. Hondarrabiko Gestora Jaizkibel mendia bere babesean baitago—ICONA-rekin aserretua dagoela jakin dugu gai hau dela medio. Denok berdin pentsatuko bagenu, gaur ICONA-ren beharrik ez zegoen, herriar erakunde-an izango lirake zer zuhaitz aldatu, non, noiz eta zer momentuan moztu erabakiko luketeenak.

"Insignis"aren aurka gogor daude baina Irrintzi komandoaren berri-rik ez dutela digute.

Z.A.— Zuek hasi baino lehenago,



Uharteak desagertzeko arriskuaren aurrean, hendaia-erakundeak ere kezkatu.

**nor bait izan al duzue herrian gai hau-
etaz kezkatu denik?**

—Bai, bat edo beste egon da. Nicolás Agirre da adibidez hauetako bat. Betidanik dabil San Marcial eta Ibar-
la aldeak zaindu nahiean eta José Antonio Loidi, Udaletxeko analis-
ta. Honek, Ugalde errekarari buruz es-
tudio mordo bat egin du eta ikusten
denez ez Monteroren gustokoak. Gi-
zon langilea, estudio hauk Madrila
bidali zituenean erantzun garbi bat
jaso zuen: esistitzen ez zuen per-
sona baten berriak ez bidaltzeko.
Beraz ez dute gehiegirik egin ahal
izan.

Z.A.— San Marcial aipatu duzue.

—Lehenago esan dizuegu, nola bere
barrenean, tenisko kanpo bat egiten
ari diren. Ba, orain ehiztariak etorri
dira errefugio bat eta tiroko kanpo
bat egin nahi dutela esanez. Mendi
honekin gertatzen hasi denak, bes-
te gertakizun bat ekartzen digu go-
gora eta Jaizkibelgo golf klubarena
da. Hasieran terrenoen aldatzea baka-
rrik izan zen eta gaur oligarken koto
pribatu bat bihurtu zaigu. San Mar-
cialekin berdin gerta daiteke. Mendi
honek Irungo herri osoarentzat
esana hiri handia du, leku zoragarria
da, ba gaur tenis kanpoa, bihar ehiz-
tariarentzat errefugio bat, etzi inork
ez daki zer eskatuko luketen. Eko-
logikoki leku interesgarri bat da eta
gelditzen zaigun azken mendia gar-
biketako bat.

Gestorak gaur (Abuztuak 25)
ospatu duen batzarrean erabaki bat
hartu du ehiztarien eskakizunaren au-
rrean, baimenik ez ematea eta espero
dugu ondoren datozten eskakizunak
erantzun berdina jasoko dutela.

**Z.A.— Udaletxe, Itsas Arazoetako
Komandantzia, etabarrekin harreman-
ik izan al duzue?**

—Udaletxearekin bai eta agertu
dizuegu zer arazo konkreturen au-
rrean. Lehen momentuan, Txingudi-
ko tenis kanpoaren eskakizunaren au-
rrean ez ziguten inongo kasurik egin,
hau baieztatuzko gestore batek ezetz,
beste guztiak baieztokoa eman zuten,
bakar hau abstenitu egin zen. Bai-
nan gaur elkarrekin gabilta lanean,
batez ere erriken kutsadurari dago-
kionean, gu kanpotik eta berak ba-
rrutik, espero dugu hartu duten
bidean jarraituko direla.

Itsas Arazoetako Komandan-
tziari dagokionez, duela gutxi joan
ginen zer lan egiten ari ziren jakin
nahiean eta esan zigutenez, Ipar
Euskadiko jendeak eskatuta urte ho-
netako Ekainaren 25ean Ipar eta
Hegoaldekoan arteko bilera bat ospa-

tu zutela. Batzarre honetatik estu-
dio bat egin da datorren Urrian egin-
go den beste batzarre batetako au-
rrerapen bezala.

Beren eritiz, pauso handi bat
izan daiteke honoko hau, bainan
betiko beldurra agertzen ziguten, es-
tudioa egin ondoren neuririk ez öte
duten hartuko.

Maila honetan, eta lehen neurri
bezala, beren eritiz Irungo zaborra
guztiak (industrialak eta simaurrak)
denak leku batetan elkartu behar
lirateke. Honek gauza on asko su-
posatuko omen luke. Lehenengo gar-
bigailu egokiak, ezartzea, hauk kon-
trolatuko dituen jendea, beraz kutsa-
dura gutxiago egongo litzateke. Gaur
gertatzen dena ezagutzen dugu, en-
trepresa bakoitzak bere seguritateko
eta garbiketako tresnak jartzen ditu
(Batzuek hori ere ez); entpresak
kontrolatzen dituenek, inork ez da-
ki zer egiten den zaborrekin men-
dian edo hibaletan ikusi arte. Neu-
rri hau hartuz gero, kontrola ziurra
izango litzateke.

Diotenez, leku egokia Honda-
rrabiko Aideportuaren alboan izango
litzateke; oso trafikoko txikia dagoe-
nez, etorkizun motza ikusten bai-
tote.

**Z.A.— Euskal Herrian, nola ikusten
duzue ekologiaren etorkizuna?**

Lemoizko Zentrale Nuklearraren
aurka eraman zen burruka termome-
tro ona izan zela uste dut, dio En-
rikek; manifestaldi haietan garbi
geratu zen jendea oso sensibilizatua
dagoela ekologi arlo honetaz. Jendea
gaur konturatzen da kale tartean
ezin dela bizi.

Hemen eztabaida bat sortzen da
denon artean, erizpide batetara iri-
tsiaz; hau da, jendea kontziente de-
la Lemoizko zentrale nuklearraren
arriskuaz, bainan gaur egun milaka
arazo daudela inguruneari dagozkio-
nak eta jendeak ez dituela hain argi
ulertzen.

Dena dela, arazo arlo hau oso
bartzertua dago gaur gure Herrian eta

hau ezin daiteke, penagarria izan zen
zentrale nuklearraren aurka sortu
ziren taldeak pikutara joatea, zentra-
lea aurrera doa eta guk zer egiten
dugu?

**Z.A.— Dauden taldeetarikoa batzue-
kin, harremanik ba al duzue?**

Ipar Euskadin Hendaia eta Mia-
rritzeko talde batzuekin dauzkagu
eta Hego Euskadin, lehenago, ge-
nion bezala oso bartzertua dago lan
hau bainan dauden talde batzuekin
mintzatu gara, Donostia, Hondarra-
bi, etab.

Z.A.— Gaur zer lanetan hari zarete?

Txingudiko itsasadarrean gaiaren
zabalero guztian, noski Montero jau-
narekin ahaztugabe. Neurri honetan
Gestoraren lanarekin bat gaudu. Mon-
tero hemendik joaten da ala geratu
nahi badu, txerritegiak, mataderoak,
etab. behar bezalako baldintzetan
jar ditzala.

Z.A.— Aurrera begira, baikor?

Bai noski, gaur daukagun ilusi-
oarekin jarraitzen garen bitartean, ba-
tek baino gehiagok gerrarik izango
du, Irungo eta Euskadiko ingurunea
zaindu behar dugu, lan handia da eta
traba asko aurkitzen dira bainan bizi-
tzen jarraitu nahi bagara, gutxienez
pertsonen itxuran. Lan hau behar be-
harrezkoa da.

Eta diruarekin, bakar batzuren
eskutetan dena jarri nahi duten ho-
riei, era berean jarraitu nahi badira,
Miamira joan daitezela.

Donostiara itzultzean, esan digu-
ten zenbait gauza egiaztatu ahal izan
ditugu. Eguerdiko hamaikak dira eta
bero egiten du, Bentastik aurrera ga-
tozela, usain berezi bat usaitzen
dugu, dudarik gabe Monteroren txe-
rrien usaina da.

P. IPARRAGIRRE

L. AUZMENDI



ALTSASU:

BERRIZ ERE ZATIKETA

Abuztuaren 22an Altsasuko bizilagunek Nacional-1 kaminoa itxi zuten. Aurreneko batzarre batetan hamabost egunetik hamabost egunera berau egitea erabaki zuten. Kaminoaren arazoa asfaltatik dator herri honetan, eta gaur egun oraindik ere, udan gaudelarik, ikaragarritzko trafikoa sufritu behar dute altsasuarrek herri erditi. Arazo hau dela eta, bi talde zertuak dira alderdi politikoaren artean: bat, alderdi "maioritarioek" osatzen dutena, eta bestea noski, alderdi "minoritarioena". Beste zenbait gauzatan gertatu den araberak, aldien arteko zatiketa nabaritu da Altsasun.



Altsasuarrek bidea itxiz.

Orain dela zenbait urte ere, aktualitatezkoa zen herri honetan trafikokoaren arazoa. Duela ia hamar urte egin zen bariantearen proiektu bat, baina azkenik Diputazioak ez zion irtenbiderik eman. Beraz, lehen bezala geratzen ziren gauzak, Diputazioak azalezko konponketak egiten zituen bitartean. Axolagabekeria honekin batera, geroz eta gehiago nabaritzen zen bariante baten beharra. Gaur egun lotsa ematekoa da Altsasuko trafikoa.

Bestalde, kontutan hartu behar da Madril eta Paris bitartean, Nacional-1 kaminoko "paso a nivel" bakarra Altsasun dagoela.

Azkenik, iaz martxan jarri zen bariantearen proiektu berri bat Diputazioaren eskutik. Proiektu hau behin betikoa bada ere, hiru edo lau urte itxoin beharko lukete altsasuarrek eraikia ikusi arte.

Lehenengo momentuan, baturik

Proiektu berri hau otsaila aldean onhartu zuen Diputazioak. Onhartu bezain laster, alderdi politiko eta erakunde sindikal guztiak hasi ziren bileratan, bariantearen eraiketa obrak bizitu nahian. Momentu hartan erabateko elkartasuna zegoen erakunde guztien artean. Bileratan honako hauek hartu zuten parte: ORT, PSOE, PNV, PC, OIC, HASI, EIA, LKI, IT, GKL, CCOO, UGT, SU eta LAB. Lehenengo bilerara ELA agertu zen ere, baina hori herri arazoa zela eta ez lan arazorik aditzera eman eta gero, beste erakundeetan utzi zuen arazoaren irtenbidea.

Uztailaean hartu zuten erakundeok bere lehen erabakia, hain zuzen ere, Gobernu Zibilari manifestaldi baten baimena eskatzea, hilaren 22rako. Gobernadore Zibilak ez zion eskari honi baiezkorik eman izan nahi. Aitzakia ez zen inportantzi handikoa: erakundeek ordezkariek zerrenda eta firmena ez zirela batera joaten.

Gobernadoren ezezkoa jakinik, uztailaren 22a baino lehen beste bilerak egin zuten erakundeek, akordiora ailegatzen ez zirelarik. Hain zuzen ere, Gobernadorearen jarraera izan zen alderdi eta erakunde sindikaleen arteko zatiketa ekarri zuena. Batzuek Gobernadorearen baimena nahi zuten nahita ez. PC, ORT, PNV eta PSOE ziren hauek. Berauen ustez, honela bakarrik lortuko zen jendearen parte hartze zabal bat manifestaldian. Hauen atzetik, UGT, SU eta CCOO joan ziren.

Beste zatian OIC, HASI, IT, GKL, LKI, EIA eta LAB geratu ziren. Hauen ustez 22an egin behar zen manifestaldia, derrioretz, eta noski, Gobernadorearen baimena al-

de batetara utzirik.

Arazoa eztabaidatu ondoren, dena den, akordio batetara ailegatu ziren bi taldeak; hau da, Gobernadoreari beste baimen bat eskatzea, hila-ren 29an manifestaldi bat egiteko. Baina berriz ere, Gobernadoreak (Ignacio Llano famatua, gero, San Fermin egunetako gertaerak zirela eta aldatu zutena) egin zuen berea. Aitzakia, honetan ere, aski iluna izan zen: behar baino egun bat berandua-go iritsi zenez eskaria, Gobernadore-ak berak, ezta ikusi ere ez zuela egin. Altsasuarrek berriz, bere epean aile-gatu zela esan zuten.

"Maioritarioek", besteak baztertu

Handik egun batzuetara berriz ere bildu ziren erakunde antolatzaile-ak, eta Gobernadorearen jarrera sa-latuz 29an manifestaldi bat egitea erabaki zuten denek. Baina berehala-xe sortu zen berriz ere zatiketa: bi-lera bat montatu zuen Gobernadore-ak. Aiumtamentu eta alderdi politikoekin, eta horretara, PNV, ORT, PSOE, PC, CCOO eta UGT joan ziren bakarrik, besteei deia isil-duz. Bileran honetan akordio bateta-ra ailegatu zen: hilaren 30ean ma-nifestaldia egitea.



Alderdiak eta erakunde sindikalak zatiturik bidearen arazoaren aurrean.

Dena den, iritsi zen uztailaren 29a, eta ez zen ezer gertatu. Hurren-go egunean, denak batera joan ziren manifestaldira. Trafikoaren mozketa alderdi "maioritario" eta Gober-nadorearen arteko akordioaren arabe-ra, herrian bertan egin zen baka-rrik. Beraz, ez zen hau izan bene-tako mozketa bat, zeren eta bitarte-an, goardia zibilek Lizarrusti portu-tik lehenengo eta gero Etxarri Ara-naztik, hortik eramane zuten Irun al-detik zetorren trafiko guztia.

HASI, EIA, LAB, LKI eta IT GKL berehalaxe konturatu ziren hon-taz, eta herritik gertu dagoen kruze-ra joatea erabaki zuten alderdi hori-en kideek, berrehun bat zirelarik. Han, Gasteiz eta Etxarri Aranaztik zetozen berebil guztiei geldiarazi zie-ten. Honela, erabateko trafikoaren mozketa lortzen zen.

Batzorde baten beharra

Kruzera ailegatu aurretik saka-banaketa suertatu zen: PNV, PC, ORT eta PSOE alderdien "servicio de orden"-eko gizonak jende gehie-nari herri aldera joan erazi zioten. Herrian bertan zeudelarik, alderdi hauen buruek kruzera jeistea eraba-ki zuten, trafikoa zabaltzeko. Baita ere jeitsi. Orduan, han zeuden berre-hun lagun "Oportunistas" kan-pora" deika hasi ziren. Hau entzu-tean, beste berrehun bat lagun "minoritarioen" taldera pasa ziren. Hauek egin zuten batzarrean, kruze-an bertan, beste herri-batzarre bat eta Bariantearen aldeko Batzorde bat egin behar zela erabaki zuten. Batzarrearen ondoren, etxera joan ziren denak, inongo istilurik gabe.

Handik egun batzuetara, abuztu-an ia, herri batzarrea egin zen. Ika-ragarritzko jendetza joan zelarik, efek-tibitate haundienetakoa izan zen. Bultzatzen zutenek, "minoritarioek" dei egin zieten "Maioritarioei" ber-tan parte hartzeko. Baina ezezkoa eman zioten azkenok proposamena-ri. Dena den, esan bezala, lorpen haundikoa izan zen batzarrea: bariantearen aldeko batzordea osatu zen.

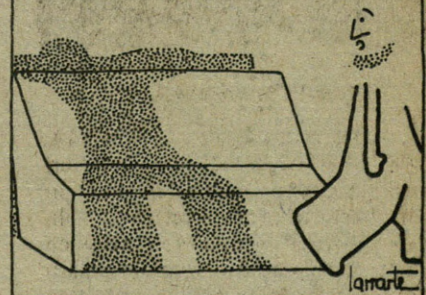
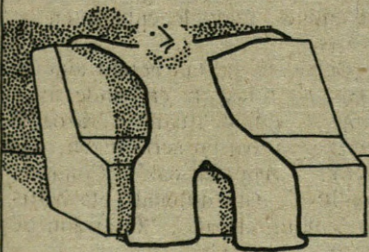
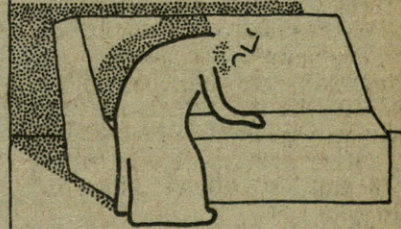
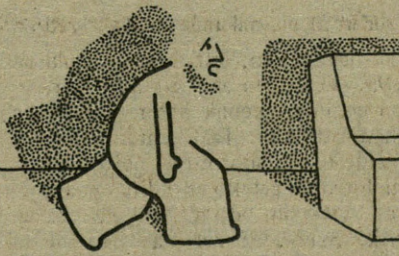
PNV, PSOE, ORT eta PC, Aium-tamentuarekin batera, handik egun batzuetara beste batzarre bat monta-tu zuten. Bestera baino jende gutxi-ago joan zitzairen, baina bi pertsona famatu zeuden tartean: bata, Mon-real, bariantearen proiektu egilea, eta bestea, Díaz Yarza, Altsasuko "Plan General de Ordenación" aren egilea, PCKoa bera. Batzarre honetan, alder-di "maioritarioak" bat zetozen bari-antearen proiektua onhartzeko. Hu-rrengo egunean, dena den, PNV desmarkatu egingo zen, beraren la-guntza "provisionala" zela adieraziz.

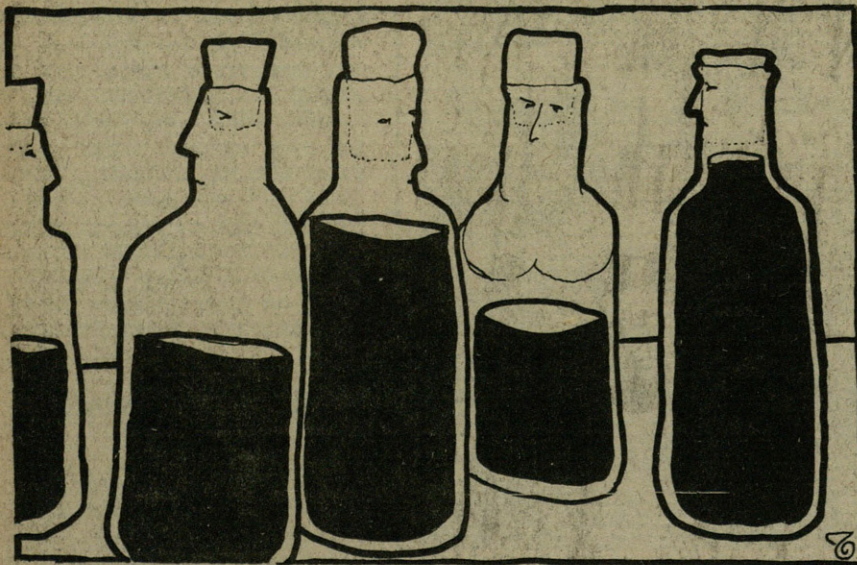
Bitartean, eta hau gaurko gauza da ia, proiektuaren herri eztabaida nahi du, onhartu baino lehen. Hone-kin batera, astean hiru aldiz trafi-koaren mozketak egitea erabaki du orain dela hamabost egun, bariante-aren eraketa obrak lehenbait lehen has daitezen.

Beraz, bi zatitan geratu dira Altsasun alderdiak eta erakunde sindi-kalak. Aiumtamentuaren arazoaren aurretik ere, berdin gertatu zen: alde batetik, "maioritarioak", "Comisión consultiva" nahi dutenak, eta beste-tik, "minoritarioak", "Comisión de control" aren alde.

"Nacional 1" Altsasu erditik.

Beste erakundeek LAB, EIA, HASI, OIC, LKI, IT GKL, hori ikusi bezain laster, beraiekin egin zen baztertzaren salaketa publi-koki aditzera eman zuten. Berauen ustez, manifestaldiaren eguna aldatu aurretik, beraien eritzia kontutan hartzekoa zen.





ALKOHOLKERIA

Egun Euskal Herriko mediku arazo latzena alkoholtzaletasuna dugu. Hau ulertzeko modukoa da. Gaur lehen baino gehiago edaten da, jende gehiagok eta gazteagok edaten dute, eta alkohol ugarigo duen edariak edaten dira. Beste arrazoin batzu ere badira. Gaur legalki edan egiten da, eta publizitate bidez —inongo kontrolik gabe gainera— edate hori bultzatu egiten da. Era berean osasuntsu agertzeko, eguneroko tentsio guztietatik alde egiteko, eta gizonki azaltzeko, egun alkohola edatera dago gizona bultzatua.

Ondorio beldurgarriak

Alkohol ugari edateak bai sendaketa, ekonomiko, sozial eta familiar-teko arazo astunak dakartza. Oso toxikoa da eta sikiko eta gorputz guztiko gaisotasunak ekar ditzake: Gastritis, bihotzerre, ultzera, zirrosis, pancreatis... Sikiko gaisotasunen artean "delirium tremens" aipa genezake. Gaisotasun hau beti grabetzat hartua izan ohi da. Beste alde batetatik, lantokian lanegite eza eta istripuetatik ehuneko 10 alkoholagatik dira; kaminoko istripuetan berriz zer esanik ez; gazteen gaiztakeriarako joera, sexu delitoak, bortxakeriak, e.a. ere alkoholaren ondorio kezkarriak ditugu.

Familia barnean arazoa ez da baxter atsegina. Tentsio ugari, apartatzeak, bizi ezin izateak alkoholaren ondorioz izan daitezke eta familia bat lehererazi.

Aurrez heldu behar zaion gaisotasuna

Aurrez heldu behar zaio honi.

Bainan, gizarteak oraindik ez du gaisotasun hontaz behar hainbateko kontzientziarik. Kontzientzia dutenen jende gutxiaren publikapenak hedapen eskasa dute. Beraz, arazoa gainditzeko ezer gutxi egitea ez harritu.

Gai hontaz jendea ardura dadin, prentsa, irratia, komunikabideorok, ikastola, unibertsitateek badute zereginik. Lan honen helburua ez da denak alkoholuzle izatea lortzea. Elkarrekin mintzatzen jakin behar dugu alkoholaren beharrik gabe. Gizarteak onhartutako droga honen arriskuetaz denok jabetu behar dugu. Denok gara horren arduradun eta denok egin dezakegu zertxobait.

Ikastola eta heziketa leku orotan dibulgazio hitzaldi batzu antolatzea, esate baterako, egokia litzateke.

Bere baitan hertsirik dagoen batek ezer gutxi jaso dezake. Eta guk berriz, alaitasuna eta pakea lortzen gizarte gizakoi bat eraikitzen, ez badugu lanik egiten geure buru osasuna ez litzateke egokiena izango.

Batek edateari ezin dionean utzi eta uztea saiaturko balitz, izugarriko ondoreak etorriko litzaizkioke dardarak, okadak, antsiak eta ondorez horik sendatzeko berriro alkoholera jo beharrean, aurkituko litzaiteke. Kontrol ahalmenik ez dute eta beste edozein drogapean dauden dependentziaren tankerakoak ditu alkoholtzaletak: Zikina, utzia, gosetia, puztuta...

Pertsona bat, konturatu gabe egiten da alkoholtzalea. Eta bere gaisotasunean jakin gabe aurrera doa. Eguneroko edaten den kopuruaren arabera da gaisotasuna eta ez dago, horretarako, moskortu beharrik.

Gorputzeko gaisotasunez eta familian, lagunarteko eta lantokiko konportueraz nabaritzen da alkoholtzale bat.

Sendatze bidea

Medikuntzak fisikoki sendatu ondoren, eta alkohola utzi dezan, pertsona honek har dezakeen biderik egokiena Aleohólicos Anónimos delakoan sartzea litzateke. Bainan deusean ez da sartzen; pertsona horrek edateari uzteko asmo biziak behar ditu eta behar duenean Elkarte horren laguntza hartzeko prest egon behar.

Sendatutako alkoholtzale batek edozein pertsonaren hainako duintasun, errespeto eta begirunea merezi du.

Alkoholtzale batek suspertzeko denbora, laguntza eta ekitza behar ditu. Hala ere, oinharria edateari uztean datza. Gero familiko laguntza, honen barneko tratua eta hezkuntza eginkizunetan; eta egun "Al-Anon" elkarteak bakarrik egiten du honi. Alkoholtzale bat suspertzeko tratamendu egokiena da eta alkoholtzale batekin bizitzen ikasteko era bakarra.

"Al-Anon" elkartearen eginkizuna bere programan agertzen da. Sikoterapia saiotean bata besteari arrimoz eta elkar lagunduz bakoitzaren sufrimendu, kimen eta itxaropenak aztertzen dituzte. Sendakuntza era honen iturburua pertsona baten humildadean, jatoriasunean eta langoan datza. Elkarté honek zera ikasten da: beste batzu bizi daitezen norberak beretik ahal duena ematen. Eta ez hori bakarrik, bizitzara berriro itzultzen ere bai.

Gipuzkoako herri industrializatu gehienetan aurkitzen dira "Al-Anon"ekoak. Donostian ia dela 17 urtetik ari da horietako talde bat aurrera iritzen.

GILBERTO E.

gomikia 2



9 HILABETE TA GERO...

Pertsona batek adina denbora pasa du GOMIKIA 2-k sortzetik erditzera; bederatzi hilabete norbaiten buruan ideia sortu zenetik hori paperean jarri eta kaleratzera. Hilaren 2an liburuen Gipuzkoako ferian azalduko zaigu euskal komikiaren —helduentzako komikiaren— hasiera edo oinharritzat jo dezakegun GOMIKIA 2 liburua.

Idia Karlos Astrami Roturi sortu zitzaion. Debako Eskolako izana, Z. ARGIA lanean aritua, grafismoaren munduan beti murgildua, berak dioenez "komikiaren mundua beste tokietan aurrera zihoala ikusten nuen eta hemen ez genuela apenas ezer". Honela, zerbait egiteko ekipo bila hasi zen. Eta hor zituen hasteko Olariaga eta Mikel Plazaola, beste toki batzuetan arituak. Gero Gonzalo Etxeberria, Albandoz anaiak, Ketxus, ez hain ezagunak

baina grafismo mudnua sartutakoak besteak bezalaxe. Komikiak egiten dituzten horiez gain Zuriarrain pintorea eta Luis Otaegi argazkilaria. Testoen aldetik berriz Koldo Izagurre, Andu Lertxundi Joseba Sarriñandia eta Matauko.

Guzti hauen koordinadore eta liburaren ardatza, Rotu.

Gipuzkoarrak, bizkaitar eta arabarren batzuk ditugu egileen artean. "Iparaldekoak eta nafarrak ez ditugu lortu ahal izan oraingo honetara-

ko, baina berriro horrelako zerbait egin beharko balitz, saiatuko ginateke. Emakumezkoak ere ez dago gainera oraingoan... Gure asmoa jende gehiago lortzea da" dio Rotuk.

Baldintza bakarra: lanak euskaraz ateratzea. Nahiz eta egileak euskara ez menderatu, euskaraz jarri zaizkio komikiak. Baina hau gutxienez kasua izan da, gehienak euskaldunak gertatu baitira. "Ideologi aldetik ez dago helbururik; helburu bakarra bakoitzak gustora lan egitea da; horretarako historia luzeak sartzeko posibilitatea hartu dugu".

Aldizkari falta

Euskal komikien artean badugu aintzindari bat, IPURBELTZ. Bai-

na jakina denez, hau haurrei, bereziki ikastoletakoei, zuzendua dago. Hortik aparte ez dugu ezer. Eta bada zerbait egingo luketen komikilariak baina non eta nola argitaratzearen problemarekin aurkitzen direnak. Horregatik, asko ezer egin gabe geratzen da. Hori gaintitzeko onena aldizkari bat izatea litzateke. Baina badakigu aldizkari bat sortzea eta aurrrera ateratzea, batez ere euskara hutsean baldin bada, zeinen zaila den. Horregatik, oraingoz liburu bezala bildu dira, GOMIKIA 2 osatuz.

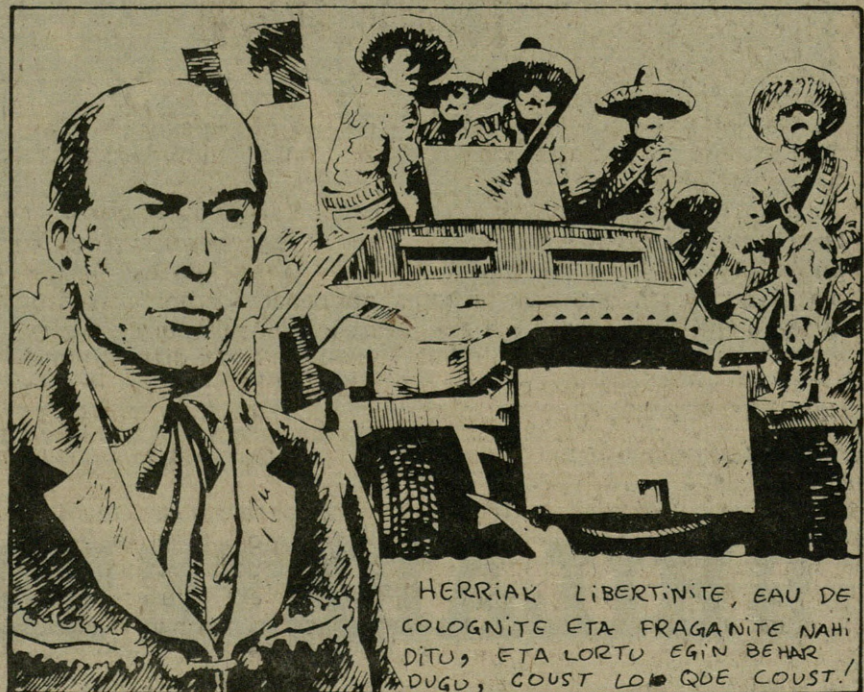
Formatoa, luze baino zabalagoa (24 X 33), tiratako komiki tradizionalen tankerakoa da. Azala koloretan izango da, eta barrukoa zuribeltzean. 112 orrialde dira eta 200 pezetan salduko da. Tirada hiru mila alekoa da eta ELKAREk argitaratuko du. Presupuestua 200.000 pezetan ingurukoa, batere luxorik gabe ibiliz noski.

Egileek ez dute ezer kobratu. Momentuz inportanteena, kaleratzea da. Diru aldetik ahal bezala konpondu behar izan dute, inolako laguntza ofizialik gabe.

Hala ere, bitartekoen eskasia honek ez du esan nahi gauza marginal edo kontrakultural bat egin nahi denik. Hori diote behintzat egileek. Baina badago beste alderdi bat: euskaraz izateagatik momentuz marginala gertatzen dela.



AMAI DEZAGUN BEHIN BETIRAKO, EHAN DEZAIGUTELA
BEHARREZKOA ETA AKABATUKU DITUGU.



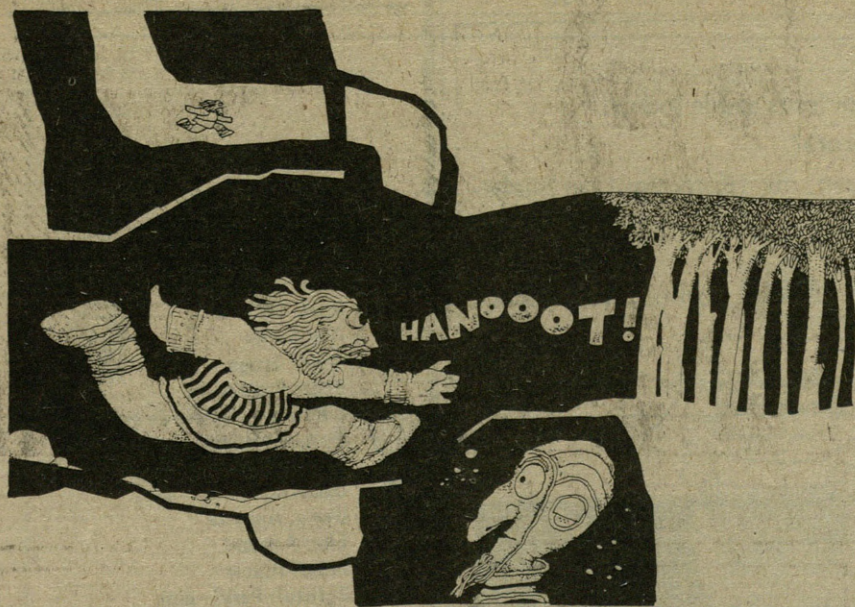
..bai, konzesio bat da, satirizatze desio bat dago horren azpian, personai ezagun hoiek zurien artean jarri ditut, paralelismo piska bat egin dut, ni, hala ere, aspalditik nengoen obsesionatuta indio gaiarekin, mutil koskorretik esaterako, dena dela egia da oso atsegina egiten dela nor beraren errealitateaz definitzea, noski, kontuz ibili behar da, oraindik ez baita zenbait gauza satirizatzen hasteko garaia, adibidez nik eskuineko personaiak satirizatu dizkiat, bueno, Carrillo eta Mugica ere bai, eta ez diat uste sinplifikazioa denik eskuindar indiorik ez sartzea, filmetan eta ikusten dugun oteadoreak ez baitu inolako indar politikorik, eta gainera kuestioa ez zen Euskadiko Historia bat egitea indioarekin, ezereen gainetik hau indio historio bat da...

(Luis Astrain)

Indio eta guzti

Ehun eta hamabi orrialde haue-
tan zehar komikiaren genero desber-

dinak aurki daitezke: zientzia, fikzioa
Olariagak, indioena Luis Astrai-
nek, terrore historikoa, nolabait de-
finitzearren Mikel Plazaolak,



Galdeman maitea:

Nazkatu ninduan hire berandu iristeko mariarekin. Nazkatu ninduan hire galdera estupidoekin. Nazkatu ninduan hire azkar uste sufizientearekin.

Jakin behar huke prensa lanak ez duela zer ikusirik gomiki lanarekin, eta gomikia bera ere desberdina dela halako edo halako publikoarentzat egin. Gomikia egitean beste erritmo bat hartzen diat, lasaiagoa. Ni ez nauk pintorea, eta beharbada gomikiaren birtatez oxigenatzen nauk. Eta zuri-beltzeko animalia naizenez gero, masa beltzak sartzeko posibilitateak aprotxatu behar dizkiat, eta jakingo duk noski presnan problema handia dela beltz masak erreproduzitzea. Medioak mugatzen hau, eta boligrafoa ala rotringa erabiltzea ere ez duk berdina.

(Antton Olariaga)

Zergatik ez dudan gaur egungo historiorik egiten galdetzen baldin bazidak, nere gomikia gehiago dela intenporala, epoka desberdinetako elementuak sartzen ditudala. Dena den arrazoiak izango dik, paisaje moderno bat ere ez duk ageri, eta askatasun gehiago emateaz aparte, gidoiarekin eta, aktuala egiteak lan handiagoa duela esango zioat, kale urbano baten marrazteak lanak dizkik eta problema teknikoak ere bai, eta oraingoz dibujoak menderatzen natxik, ez diat marrazten gidoiaren funtzioan, neuk ere ikusten diat personaia bakarrarekin baino hobe legokeela bi edo hirurekin.

(Mikel Plazaola)

Nik galdetuko niake hori gomiki bat den edo collage bat, eta nahi duana dela ere, aitortuko niake gustatu egin zaidala, erretrato zaharren nostalgia horixka maite daudala, eta askotan bentaja bat izan daitekeela txarra izatea pertsonaiak sortzen eta ez sortzea erabakitzea, irakurleak behintzat istimatu egiten dik, eta irakurleak esaten baldin badiat jakingo duk noski ez dela lizentzia bat.

(Rotu)

Progresoaz eta sozialismoaz aipagatu genuen, eta harira nola bait bihurtzeko bere irudien itxura inkiatanteaz galde egin genionean farre pisika bat egin zuen. Baina aitortu egin zigun irakurlearen intuizioarekin konektatzea bilatzen duela, plurirakurketa potentziaztea. Zortzigarren zentzuaz beste batetan arituko ginela eta moztu egin genuen.

(Ebelio Albandoz)

pasotena Ketxusek... Beste genero batzu falta dira, poliziakoa adibidez. Gero badaude gauza laburragoak, adibidez, argazkietan oinharrituriko Roturen lana, edo Zuriarrain eta Albandozenak. Oro har, nahiko kalitate handia azaltzen da lan hauetan.

Beste maila batetan aipagarriak dira Luis Otaegi argazkilariaren lanak. Honen gain egon dira euskal prentsa eta komunikabideez, BAI EUSKARARI kanpainaz, euskal literaturaz etabar sartu diren anuntzioak. Anuntzio oso originalak, inguruan izaten dugun publizitatetik desberdina formaz. Anuntzio hauk GOMIKIA 2-k jartzen ditu noski. Zergatik? "GOMIKIA 2-ri inguruan falta zaion soportearen adierazpen dira batez ere" esaten zigun Antton Olariagak. Izan ere GOMIKIA 2, euskara hutsean izanik, euskal prentsa urri eta eskasaren erdian, esistitzen ez duen euskal telebixtaren erdian eta ia batere irakurtzen ez den euskal literaturaren erdian aurkitzen baita. Anuntzio hauk eskasia eta hutsune guzti horien salakuntza dira batez ere, GOMIKIA 2-k, beste komunikabide guztiek bezala, behar duen inguru horren salakuntza.

Nortzu dira?

GOMIKIA 2-ren oinharria marrazkia bada ere, biltzen du beste alderdi bat ere. Alde batetik Mataukok idazti bat edo hiru idazti, hobe esan, hiru zatitan baitago egin du. Hizkuntzaren joko fonetikoak aurki daiteke bereziki bertan.

Bestetik, Koldo Izagirrek egile bakoitzari elkarriketa bat egin dio. Bueno, elkarriketa egin baina gero forma desberdinak emanez: gutun gisan, "monólogo interior" deitzen dena bezala etabar. Formaz ez dira ba elkarriketak.

Zati horietan, gutxi edo gehiago, bakoitzak komikiarekin duen lotura azaltzen da. "Ezin genuen editorial batetan esplikatu zer ziren gure asmoak eta hori dena; horregatik, elkarriketa indibidualen modu hori hartu genuen bakoitzaren presentazioa edo egiteko" dio Rotuk. Zati horik edozein editorial baino mila aldiz gehiago irakurriko direla, dudarik ez.

Hizkuntzaren pena eta doloreak

Lehen esan dugu GOMIKIA 2 euskaraz dela oso osorik. Honek badu Olariagak behin baino gehiagotan aipatu izan duen alderdi bat: hasierako komikiek, Iparrameriketan, inglesa ikasten lagundu zuten bezalaxe, euskal komiki honek euskara ikasten ari direnei lagun diezaiekeela. Dena den ez da helburu hori prioritariotzat hartu lehen momen-

—zer moduz?

—burua galduz, no viene el trolebús, oi jesus gaude jodius.

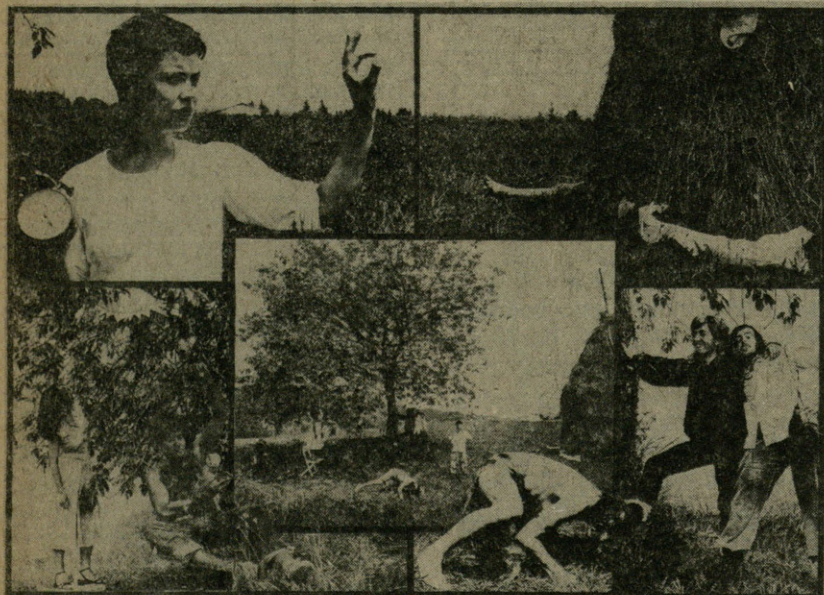
—noiz ikusi zenuten lehendabiziko serora?

—Priminok ehunda berrogei urte zituen, nik (Eutemiok) lau hilabete. Duela bost kilometro, halegia.

—zergatik galdu zenuten gerla?

—Ariadnak Eutemio seduzitu eta gero haria, noski, Teseori eman ziolako.

(Gonzalo Etxeberria—Joseba Sarrionandia)



tutik; ez da hizkuntza behar bezala zaindu, mailakatu euskaraz ikasten ari direnek uler dezaten; beharbada hori beste noizbaiteko pausoa izan daiteke. Hala ere, dudarik ez komiki batek dituen berezitasunengatik marrazki asko, hitz gutxi eta ximpleak gehienez—GOMIKIA 2—k balio izango diela euskarazko ikasleei.

Hizkuntza aldetik badago beste problema bat ere komikian: euskaraz ez dugu desarroilaturik edozein hizkuntzatan esistitzen duen argot hori, komikietan hain bereziki azaltzen dena. GOMIKIA 2 saio bat da eta asko beharko ditugu euskara alde honetan ere desarroilatzeko.

Noizko komiki normalizatua?

Helduei dago zuzendurik batez ere GOMIKIA 2. Dena den, edozein adinetakoek irakur dezakete, perzeptio maila desberdina izango bada ere. Indioen historia bat euskaraz tartean kolonizatzaileen artean Mar-

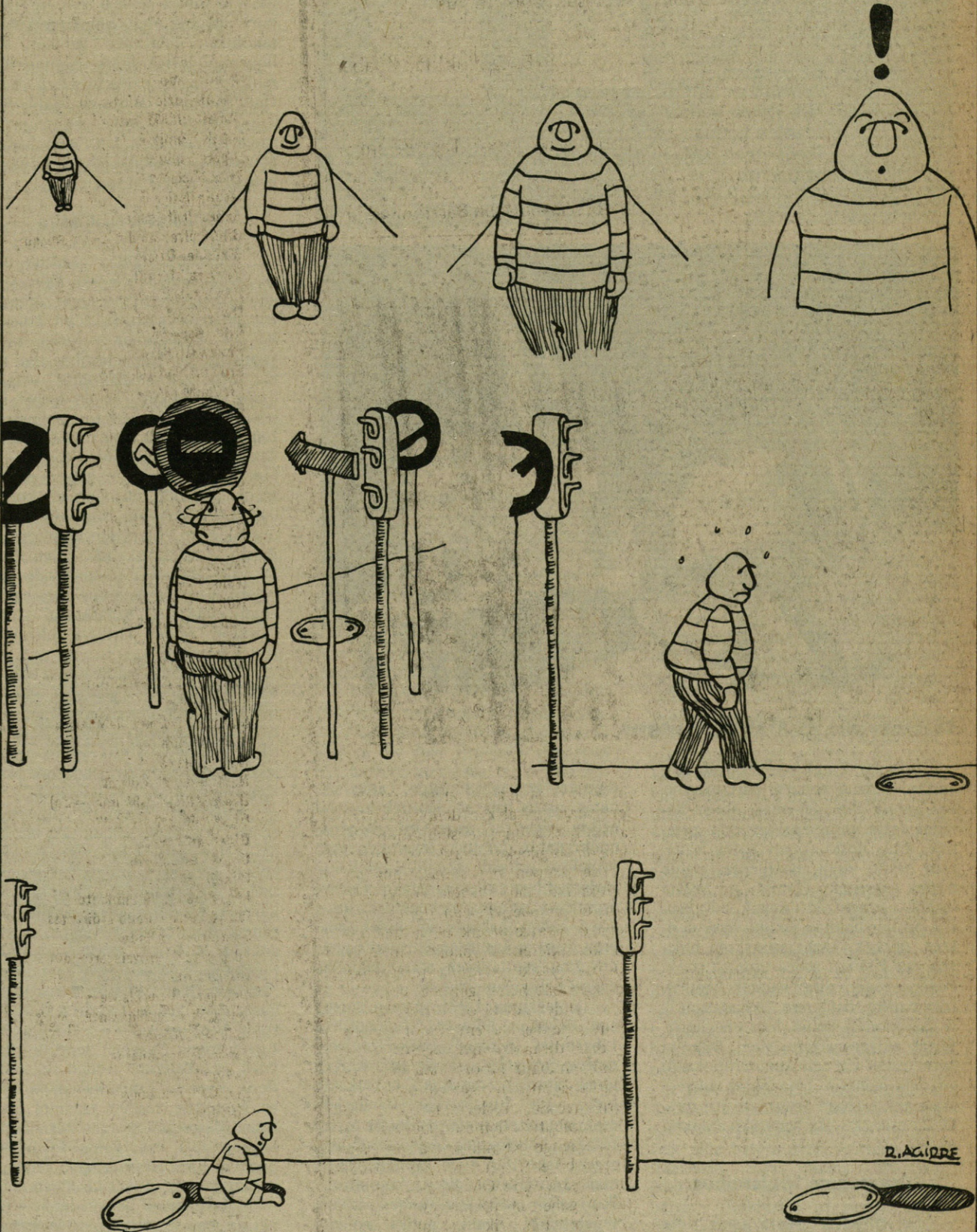
tin Villa—ipuin askotan azaltzen den pertsonaia—azaltzen dela irakurtzea gauza berria dugu euskaldunontzat. Hala ere egileek badute kezka bat: ez ote dagoen pixka bat gaunditua komiki era hau. “Duela zortzi urte egon behar zuen kalean honek”. Dena den, atzeraturik bada ere, euskal komikiarentzat pauso garrantzitsu bat dateke hau. Aurreragorako aldizkari bat behar genuke; hori egiteko jendea badago, dirua behar. Orain arte bezala entzungor egingo ote dute dirua dutenak? Kultura unibertsalean hain inportantea den komikigintza moztua geratuko ote da berriro ere Euskal Herrian.

Momentuz, hemen dugu oraingo eta hemengo komikigintza zer den edo, hobe esan zer izan daitekeenaren muestra den GOMIKIA 2. Pretentsiorik gabe, printzipio eta dogmarik gabe bakarrik kalean zerbait badagoela ikus dadin.

ELIXABETE GARMENDIA

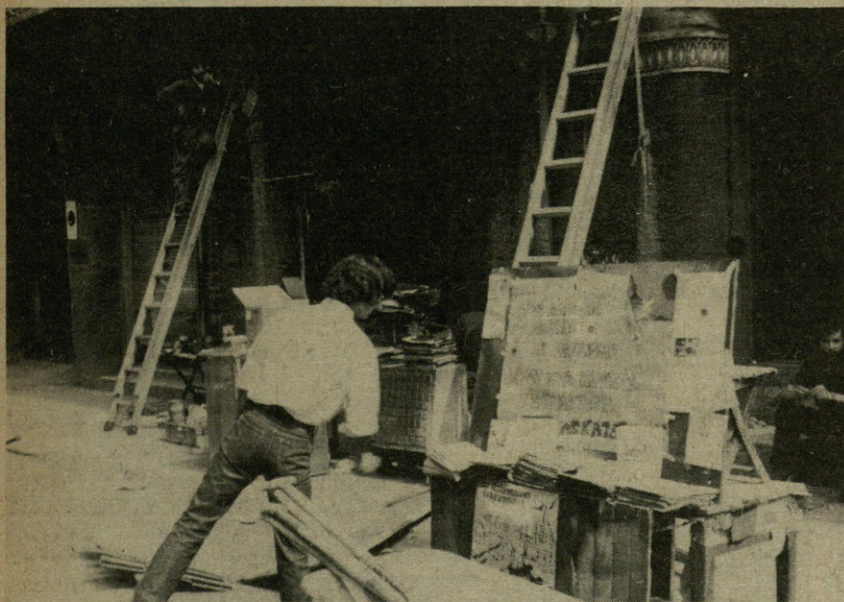
Albo: Lado
Alkoholuzle: Abstemio
Amaizun: Madrastra
Apal: Humilde
Apar: Espuma
Ase: Saciar
Asun: Ortiga
Babes: Protección
Bihotzerre: Acidez de estómago
Bizibide: Oficio
Dardara: Temblar
Dasta(tu): Catar(—ado)
Dema: Apuesta
Eite: Aspecto
Eraso: Atacar
Erdi(tu): Parir(—ido)
Errota: Molino
Esaerazahar: Proverbio
Ezaba(tu): Borrar(—ado)
Garden: Transparente
Goibel: Triste
Goitar: Excelso
Herdoil: Oxido
Higuin: Repugnancia
Hoben: Delito
Ikara: Miedo
Irmo: Firme
Isola(tu): Aislar(—ado)
Jabego: Propiedad
Kimu: Retoño
Kito: Terminado
Leun(du): Alisar(—ado)
Liskar: Pelea
Maratila: Pasador de madera
Mardul: Robusto
Nagi: Dejado
Nahikunde: Voluntad
Odolus(tu): Desangrar(—ado)
Okada: Náusea
Oldar: Impetu
Oreka: Equilibrio
Pinudi: Pinar
Pitzadura: Agrietamiento
Punttaka: Echando indirectas
Sentikor: Delicado
Susper(tu): Convalecer(—ido)
Uharte: Isla
Umilgarri: Humillante
Unkigarri: Emocionante
Uste: Presunción
Zabar: Abandonado
Zabor: Basura
Zio: Causa, motivo
Ziri: Cuña

Sapazto



festak erre nahiz

Ez pentsatu.
Pentsatzen baduzu, ez hitzegin
Hitzegiten baduzu, ez idatzi
Idazten baduzu, ez izenpetu
Izenpetzen baduzu gertatuko zaizuenarekin
ez harritu
(Askatasunaren 23. zenbakitik)



Sei milioiko galera ASKATASUNAREN bulegoan.

Bilboko festak ederrak izan dira aurtien. Herriaren parte hartzeaz pozez geratu dira gehienak. Baina baziren festa giroa eraman ezin zutenak. Eta, noski, opari batzu banatzen saiatu ziren. Batzuentzat talde naziak direnek, Triple A bezala —aldiz— ezagutzen direnek, edo zentzu orokor batetan eskubitarrek deritzen zaienek “Askatasuna”ren bulegoa eta PTERen sidea erre zituzten. Pozez egongo dira, kalteak handiak izan baitira, batez ere “Askatasuna”-ri dagokionez. Baina, hala eta guztiz, festak aurrera jarraitu ziren. Bilboko herri osoak bat egin zuen probokazio guztien gainetik bere nahia aurrera eramateko. Orain festak amaitu dira. Orain etorriko da benetako erantzuna.

“Askatasuna” kolektiboa

Sei milioien galera izana dute “Askatasuna” kolektibokoek. Imprimategi, liburu denda eta distribui-

dora zen erre den bulegoa. Talde honetan parte hartzen dutenek bertan egiten zuten bizi osoa. Orain berriro eraiki nahiz dabilta. Itxaropen eta proiektu gehiegi dituzte horrelako mehatxu batek ikara emateko. Taldearentzat ekonomia da benetazko arazoa, baina “Askatasuna” kolektiboren historia kontutan hartuko bagenu diru estutasunez asko dakitela aipatu beharrean ginateke.

Kolektiboa 1971. urtean sortu zen, Belgikan, ETA eta “Juventudes Libertarias Ibéricas” delako zenbaitzuren iniziatibaz. Euskadiko langileriak aurrera eramaniko burrukak, batez ere Etxabarriko Bandasko esperientzia eta honen ondorioz agertutako batzarrezale mugimenduak, eragin asko izan zuen taldean. Hasi-eran kontsejistik ziren, komunista ikuspegitik gauzak aztertzen dituztenetakoak; baina, poliki poliki, debatearen poderioz, burokrazia eta dogmatismoaren aurka hartutako

posturak medio, anarkista perspektiba agertu zen.

“Egia esan, gure teoria beti definitzen ari gara. Ez dugu inongo dogmatismoari onhartu nahi ez eta iraganarekin lotura gehiegi izan ere. Denbora haietan marxismoaren kritika sakontzen iharduten genuen. Eta honen ondorioz anarko-komunismoa iritsi ginen. Baina, esaten dizut, Gure teoria ez da gauza estable bat, egunero aztertuta eta sakontzen ari garen gauza baizik. Guk nahi duguna hau da: Euskal libertario Internazionalista eritzi bat sortu”.

Belgikatik euskadira

Aldizkaria taldea zegoen toki- an argitaratzen zen, noski. Baina Euskadira begira egina zegoenez honun- tza pasatzen saiatzen ziren kolekti- bokoak eta inguruan sorturiko sinpa- tizanteak ere. Hilabeterokoa izan na- hiz sortu zen “Askatasuna”. Baina orain arte sekula ez du lortu ahal izan. Aldizkaria zeharo polemikoa zen. Alde batetik, eta zuen libertario ikuspegiarengatik, alderdi eta era- kunde marxistek ez zuten gehiegi maite. Bestalde, eta marxista kutsua nabari zitzaioela eta, anarkista “orto- dosoak” ez zuten oso begi onekin ikuste. Zailtasunak asko ziren. Hor- taz gain, eta nahiz eta abertzale ikus- pegitik urrun ibili, izenak eta egiten ziren lanek “separatista” edo “arraro” bezala hartzea bultzatzen zioten hainbati.

“Aldizkaria, bai ekonomi arloan, bai bera osatzen zuten lanen aldetik, kolektibokook eta sinpatizanteen ar- tean sostengatzen genuen. Horrega- tik, eta ekonomia oso pobrea genuelako, denboraldi luzexamarrak pasa- tzen genituen argitaratu ezinean”.

Euskadin libertario ikuspegia ez da, orain arte sekula, gehiegi he- datu. Horregatik “Askatasuna” aldiz- kariak itxaropen bezala asko supo- satzen zuen bera mugitzen zen zir- kulotan, nahiz eta hau nahiko mu- gatuak izan. Ordurarte egoniko pers- pektiba bakarra estatu mailakoa zenez gero, euskaldun libertario —edo libertarioztat bere burua jo na- hiean zebiltzenek— kontraesan asko zuten bere inguruko errealitateak es- katzen ziena “dagoen teoriarik aske- enak” ez baitzion inongo soluziobi- derik ematen. Arazo nazionala zeha- ro baztertua zegoen espainol liber- tario ikuspegitik “burges” erreibindi- kapena zela eta. Baina Euskadiko burruka hori baino gehiago zela egu- netik egunera garbiago azaltzen zen.

“Askatasuna” Euskadira al- ter- natiba bat eskaini zuen lehenengo talde libertarioa izan zen. Iparra eta Hegoa zegoela onhartzen zuena.

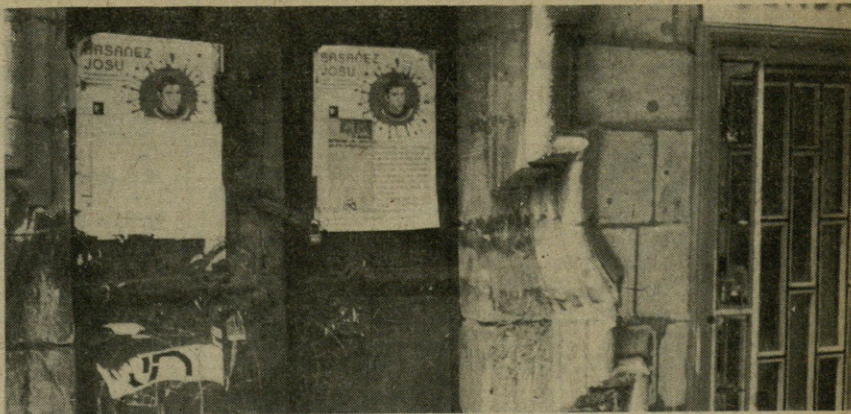
Nazioa zentzu orokorrean onhartzen zuena. Noski, libertarioak izanez; estatuaren aurka zeuden... Alternatiba hau zela eta, barruko talde askorekin harremanak lortu zituzten.

CNT bultzatu beharra

“Barruko debateak bultzatu gintuen, kolektiboko sektore haundi bat, Euskadiko CNT bultzatzera. 1976a zen, eta orduan zenbait atzeriratu itzuli ginen honuntza. Urte t’erdi pasa genuen CNT gaurko arazoaz egokitu nahiz. Baina ez genuen lortu. Eta orduan bota gintuzten edo joan ginen edo...”

CNT utzi zutenetik “Askatasuna” aldizkaria eta kolektiboa aurreratzeko saiatu dira. Euskal libertario munduan ziria sartuz eta adierazten dutenez: “al márgen de CNT, pero no en contra. Prescindiendo”. Bakarririk egoteak edo, beste taldeekin harremanetan jartzea bultzatzen ditu eta aldizkariak tirada handitua ikusten du.

Oraindik legeztatu gabe daude. Ez aldizkaria, ez inprimitegia, ez editoriala ez daude legeztaturik. “Sociedad Anónima” delakoak ere ez du erantzunik izan. “Poliziak beti muga batzu jarri dizkio aldizkariari. Lehenik, bere kezka handiena Euskadin bakarrik argitaratzea zen. Baina orain, egunetik egunera muga gehiago jartzen ari da. Guretzat su-



PTEn sedea ere erasotua.

osatu dute; laguntza ematearren Gobernadoreari bisita bat egitera ere joan ziren. Handik ez zuten ezer lortu “baina Hauzitegian suerte gehiago izan dugula dirudi. Tokatu zaigun jueza errudunei zigorra emateko prest agertu zaigu. Ikusi egin behar, baina...”

Libertarioen elkartasuna nahi

Aurrera joan nahi dute. 20.000 zenbaki atera nahi dituzte. Eta oraingoan hilebeterokoa, benetazko hilebeterokoa izanik. “Aldizkaria eskatzen digute. Langile autonomia eta komunismo-libertarioaz argitaratutako lanak Frantzia eta Italia itzuliak izan dira. Atera berria dugun liburua ere frantses, italiar eta inglesera itzulia izan da”.

Proiektuak asko dira. Legeztatzea lortu nahi lukete. Hego Euskadiko lau hiriburuetan antzeko gauzak sortzea eta Ipar Euskadin guttienez bat aurrera ateratzea ere amets egiten dute. Noski, horretarako dirua behar. “Zorraz sei milioioak izan ditugunez, Iraila osoan irekia izango dugu diru hartze kanpaina. Ahal den diru gehiena hartu nahi genuke, hemen lan egiten dugunok sei hilabetez irauteko. Jateko posibilitatea izan behar, bestela ezin dugu jarraitu eta gure proiektuak ankar gora doaz. Libertario guztien elkartasuna—ez teorikoa, praktikoa baizik—eskatzeko dugu. Artxibo guztiak deuseztu dizkigute. Mesedez, aldizkariak guri bidaltzen zizkigutenei ere berriro bidaltzea eskatzen diogu. Ahal bada, ale zaharrak ere bai. “Saioak” “Punto y Hora” “Egin”, Hauzo Elkartea, Herri eta Hauzo Mugimenduenak, Autonomo Kolektiboenak... Bidali berriro”.

Gauza asko deuseztuak izan dira suteaz. Materiala, laboratoriora, gutun eta helbide artxiboa, monografiko lanak, Australiar irakasle batena, esate baterako; 2 urte zeraman

Europako Libertario Mugimenduan bat egiten eta orain ezer gabe geratu da; Estatuko gazteditaz eginko lana, Arazo Nazionalak zegoena, ETaren VI. Batzar Nagusiaz beste inon ez dagoen dokumentazioa, eta abar luze bat... “Gai hauk denetaz materiala dutenek Apartado de Correos 1.682—Bilbora bidal dezatela”.

Kas alternatibari laguntza kritikoa

Kolektiboa bere buka ezinezko debatearekin aurrera jarraitzen da. Dituzten ideiak eta azterketak, beste libertarioenak bezala, argitaratu eta ezagutuarazi nahi dituzte. “Alderdiak, nahiz ezkerrekoak ere, bere geldotasuna agertu dutenez, jendea zeharo erradikalizatzen ari da. Eta posizio erradikal hau hartzen dituen jendea KASen alternatiban edo anarkista posizioan geratzen da. Gure kolektiboak KASI buruzko debate bat irekia du, Euskadik gaur behar duen alternatiba egokiena iruditzen baitzaigu, nahiz eta demokratiko-burgesa izan hau. Geure laguntza kritikoa emateko prest gaude”.

Libertario mugimenduak ere akatsak baditu. “Askatasunakoek onhartzen dute izan duten zeresana kultur eta ideologiko aldetik izan dela. Organizatze mailan ez dute oraindik asko lortu: “Libertario taldeetan espontaneismo asko dago, espontaneismo hori erradikalena izanik: hots, organizazio ororen aurka dagoena”.

Bere organizazio ezaren gainetik, diru ezak ezartzen dizkien mugen gainetik legeak jarritako oztopo guztiak alde batera utziz, aurrera jarraitzekotan dira. Baina libertario guztiei dei egiten diete behin eta berriz: “Beldurrez ez gaitue irabaziko. Goseak ez gaitu irabazi eta”.

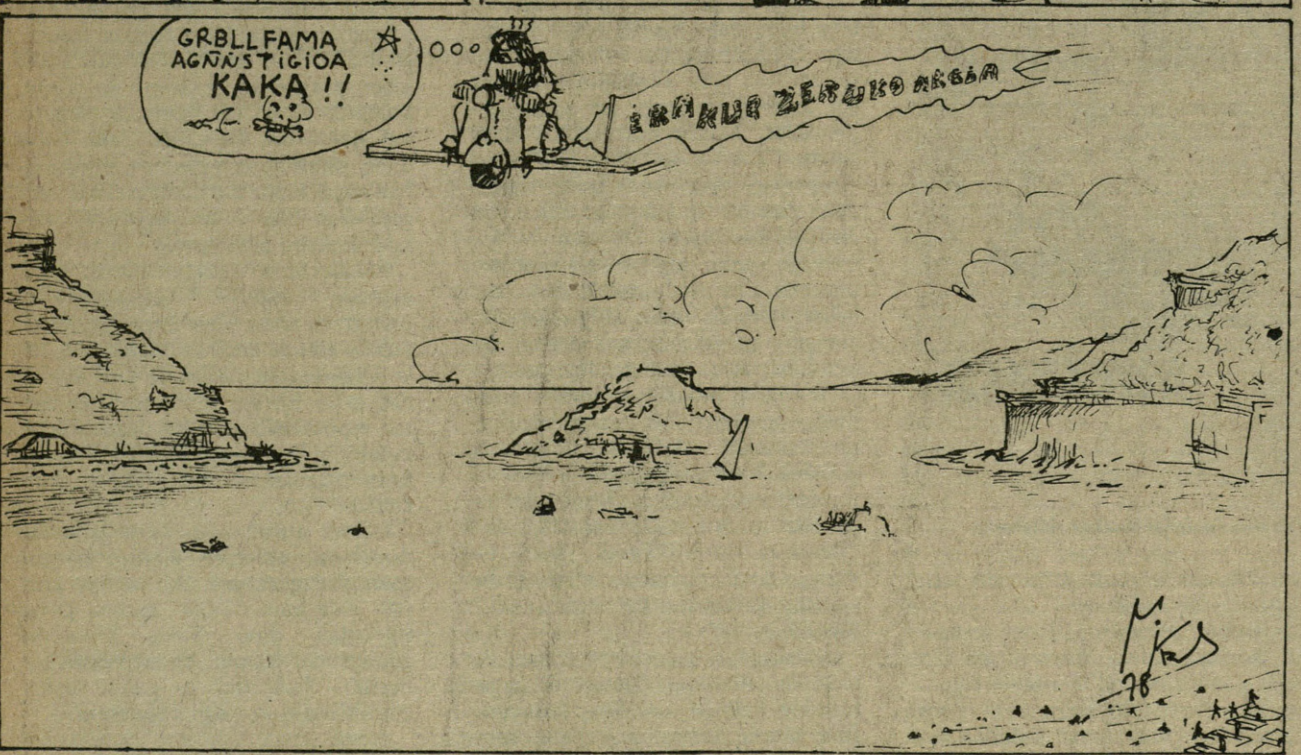
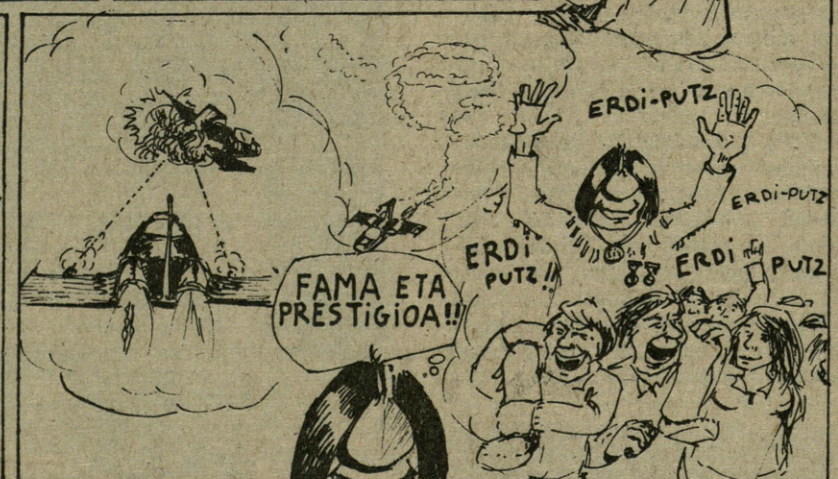
PILAR IPARRAGIRRE



Atzerrian egindako azken aldizkaria.

tearekin azken muga jarri nahi izan ziguten: izatea ukatzea!”.

Baina “Askatasuna”koak ez daude horren alde. Aurrera joateko prest daude. Euskal Herriaren laguntza izan dute. 200.000 pezetan hartu zituzte ia, egun hauetan. Bilboko kodrila eta konparek ere batzorde bat



Sortzaileon horrialdea

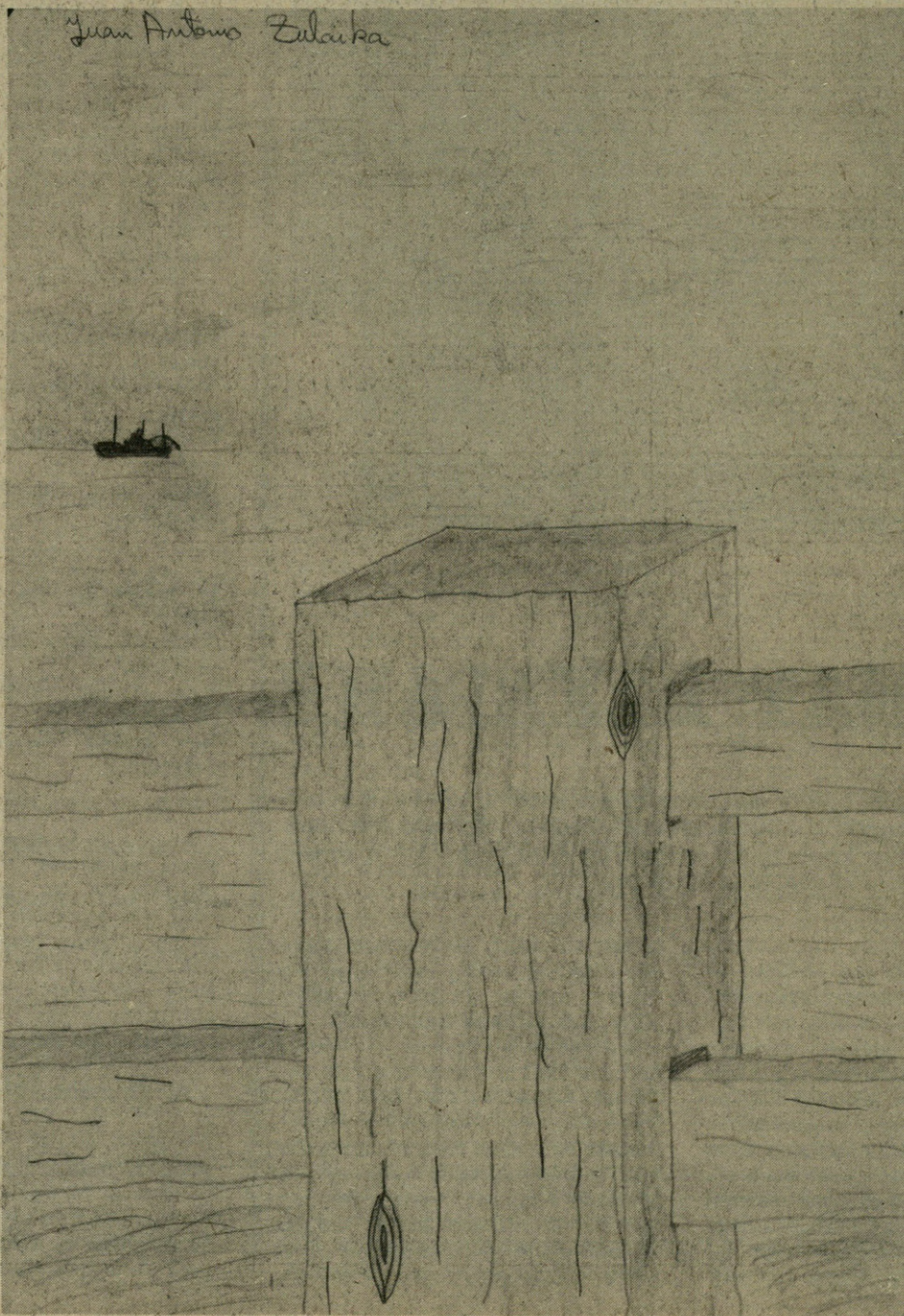
Hil nintzen eta lurperatu ninduten,
bizia joan zitzaidan,
baina,
NORA?

Lurpean, nere gorputza ahaztuta,
zahartu egiten da.
Jaiotzen dira, hiltzen dira.
Jaio ziren, hil ziren.
Jaioko dira, hilko dira.
Larrosak ekartzen dizkirate,
baina,
ZERTARAKO?

Apain jarri dute nire hilobia.
Maitasun bat eduki dut,
baina,
ZERTARAKO?

Bititza bat eduki dut,
nire semeek edukiko dute,
eta,
nire gurasoek eduki dute,
baina,
zertarako jaio,
hil behar baldin badugu?

Mikel Intxausti, 15 urte



1545 BERNAT DECHEPARE

olerkiak

BERNAT ETXEPARE

Zeren baskoak baitira abil, animos eta jentil eta hetan izan baita eta baita zientzia guztietan letratu handirik, Bernard Dechepareren heuskarazko kopia batzu irakurtzen aritu naiz XVI. mendeko apaiz honen figura imajinatu ahal izateko.

Bernat Dechepare Eiherala reko jaun erretora zen eta 1545ean argitaratu zuen Bordelen Linguae Vasconum Primitiae liburua. Bernard Lehele iaun eta iaubeari eskainitako hitzaurrearen ondoren, 16 koplek osotzen dute liburua. Hiru poema erlijiosoak dira, laugarrena Andredone Mariarekiko maitasunaz, ondorengo bederatziak amoros-profanoak, hamalaugarrena autobiografikoa eta azken biak euskara eta inprenta gores ten.

Gutxi dakigu Bernat Etxepare-

koaren biziari buruz. Bere kopia batzutan dioenez presondegian izan zuten luzaroan Bearnon, Gaztelako erregeren aldekoa omen zelako. Bizi bizi izan dela frogatzen du. Motibo erlijiosoak eta naturalistak eta profanoak elkartzen ditu bere obran... "nihaurk ere ukhen dizit zenbait ere amore" dio eta Andredone Mariaz nahiz amoreaz nahiz fortunaz nahiz Iudizio Jeneralaz mintzo da, Errenazimendu garaian baina Erdi Harroaren kutsu berantkorrez. Bernard Dechepare poeta heterodoxo

bat da, euskal literaturaren historiarekiko, bere tankeran lehena eta azkena baita. Linguae Vasconum Primitiae 1545ean argitaratu zen, Trentoko Konzilioa hasten zen urte berean. Harrez geroztako literatura aszetikoaren eta predikariaren zabal kunea eta kesuiten eta beste konpainien hedadurak markatzen du Bernat Dechepareren debekua eta euskal dotrinarismoaren susperraldia. Eta, Bernat Etxeparekoaren ondoren, XVII. mendetik aurrera Euskal Herri Ofiziala Jon Mirandek hainbeste, arbuia zuena izan da.

Aita Onaindiaren goma

Historiak idazten dituenarenak direla esan dut arestian, eta ez baldin badut esan ere esana dago iadanik. Eta Bernard Dechepareren historia ere borratua izan da maiz. Esate baterako, Aita (aitte) Onaindiak bere Mila Euskal Olerki Eder antologi an dakarren EMAZTEEN FABORE olerkiaren transkripzioan bertso bi falta dira ("gordintxoena" berak esango lukeenez). Honako hauk dira, hain zuzen:

Munduyan ezta gauzarik hain eder ez plazentik./
Nola emaztia gizonaren petik buluz korrik./
Besó biak zabaldurik dago errendaturik./
Gizon orrek dagiela hartaz nahi duyenik./

Io badeza dardoaz ere gorputzaren erditik./
Ainguriak bano oboro ez larreke gaizkirik./
Bana dardoaz ematurik, zauri ere sendoturik./
Bere graziaz ezartein tu elgarreki baketurik./

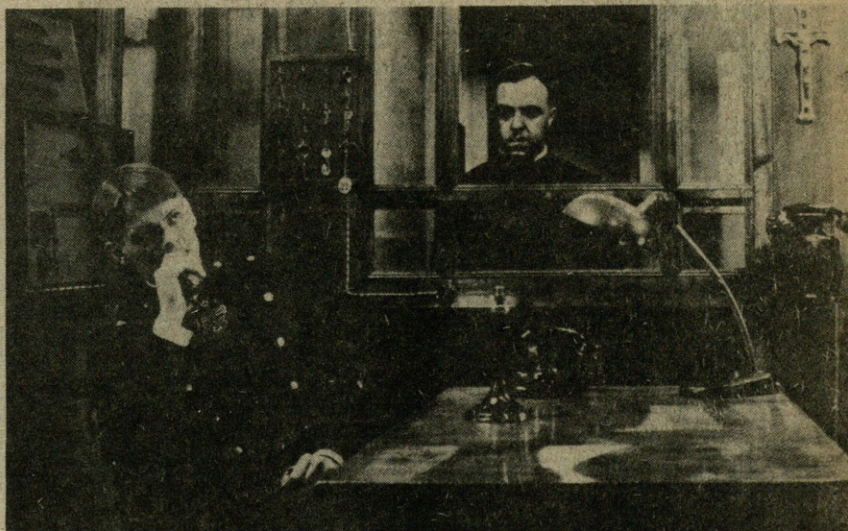
Pierre Lafitte postkonziliarren Eskualdunen lorategia antolozian ere, kopia profanoak transkribitu ezik ohartxo bat ere agertzen du, Bernard Dechepareren olerkien kualidadeez: "Zathi ederrak baditu; bainan egia egia zor aphez batek segurik egin behar ez bezalako hetarik ere parzasta bat". (7.orr.). Badira laudorio diren gaitzesteak.

A. Villasante-ren feminismoa

Akademikoak erratu egiten dira politikaz mintzo diren guztietan, feminismoaz hitzeginez gero ere erratzeko ohitura dute... Honela esplikat u daiteke A. Villasantek bere Historia de la Literatura Vasca liburuan

nel nome del padre

Italiar zinegile ospetsutzat hartu zen Bellocchio I pugni in tasca (Los puños en los bolsillos) filma aurkeztu zuenean, 1965ean. Ordu-tik gaur arte zazpi largometraje egin ditu eta denetan bai familia (I pugni in tasca), bai politika (La cina e vicina), bai militar (Mar-cia trionfale) eta bai erlijio instituzioak (Nel nome del padre) era-
sotzen ditu.



Hemen aipatu behar dugun filma 1971. urtean egin da eta bere filma guztiak bezala aurkezteko nahiko arazo izan zuen. Gu bizi garen leku honetan, zentsura problemaz, zazpi urte beranduago ikusi ahal izan dugu. Arrazoia sinplea da, bertan erlijio zapalkuntzan oinharritutako ordena guztia eraso eta suntsitzen baitu. Bellocchio, filma honetan, 1958-59. urteetako internatu bat aurkezten digu. Leku horretan, ordenaren ideia eta araudi absurdo baten bidez neurosis iritsi arteko pertsonen itxura-gabetze bat gertatzen da. Noski, zapalkuntza guzti hau Pio XIIaren bedeinkazioaz.

Bellocchio, alde batetatik, internatu honetako era irrazional guztiak bortizki salatzen ditu eta bes-tetik irakaskuntzaren logika falta eta honek dakartzen bortizkeria eta klaustrofobia agertzen saiatzen da. Agerpena gordina, justua da, esena bortizak ditu baina esperpento bat izatera iritsi gabe.

Erlijioak bost axola dio baina ez horrela instituzioak. Egileak erli-jio instituzio oro suntsitzeko bideak jartzeko asmoa du erretorearen irudi bidez. Filma, ikasle berri baten An-geloren etorrerarekin hasten da. Ikasle berri hau, bere aitarekin joka agertzen zaigu, eta oso berea, buru-tsua, zer nahi duen dakiena da. Honen asmoak era guztiz internatuko bizia zalantzan jarri eta bertan gataz-

ka sortzea dira, baina bere postura asko aztertu gabe. Filmak politiko ikuspegi egoki bat badu. Bertan zapaltzaile klasea (apaizak), burgesak (ikasleak), eta proletarioak (zerbitzariak) agertzen dira. Angeloren burges iraultza filmaren bukaeran garbi agertzen zaigu. Eszena horretan Angelok zerbitzari intelektual ero batekin mirakuluen arbola mozt-en du eta nekazari igarleari lantoki-
ra joan dadila esaten dio. Erlijio zapalkuntza hori suntsitzeko bene-tako arrazoia zera litzateke: mun-du horren ordez "denak Automa-tak" izango diren, beste mundu bat-neokapitalismoa-jartzea.

Proletarioak ekonomiko errei-bindikapenetan murgilduko dira, burgesiak beste era batetako zapal-kuntza ezarriko du eta lehengo za-paltzaileek itxuraz aldatuko dute Pio XIIaren ordez Juan XXIIIa jarri.

Filma sakona eta desesperaga-rria. Ikuslea gaituta aurkitzen da: askotan filmarekin bat egiten du eta leku arriskutsu batetara jotze-ko bidea ikus daiteke:neofaxismora, alegia. Bertan ordena hautsi eta or-den berri bat jartzea, semea aitaren ordez jarri eta zapalkuntza berri batzu ezartzea agertzen dira; zapal-kuntza berri hau lehengoetatik ez-berdinak dira baina egoera berbe-ra eusteko balioko dute.

JOSE JULIAN BAKEDANO

dioena: "Dechepare se nos revela en sus versos como un ferviente femi-nista, si vale aplicarle el concepto..." (53. orr.). Agian A. Villasantek emazteaz gaizki erraitia bilania han-dia dela irakurri dio B. Dechepare-ri, baina bere begiberak itxi egin ditu. A. Onaindiak estali dizkion bi ber-tsoak irakurri ditueneko. Irakur aresti-ko bertso biok eta ohartuko zara Bernard Dechepare bizitza bezain feminista dela. Eta, hala ere, beste asko ez bezala, sinpatikoa.

Txertoa eta Oskorri

Mosen Bernat Dechepareren olerkiak berrargitaratu eta grabatu direnez geroztik (1) edozein kalear-tetan entzun dezakezu Oskorriren musika xarmagarria eta adapta-zio aldendu samarrak baina egokiak edota edozein poeta urbano Ba-rrenkale barrenean aulki batetara igoa eta ludizio Jenerala apokalip-tikoki erreziatzen, bakun poteado-re oldeen ondoan.

Nik ere delito hau kometitzea deliberatu dut, eta aulkira igonik 110. orrialdean ireki zait liburua:

"Andre eder jentil batek bihotza

daut ebatsi/

Hartaz orhit nadinian, deus ere ezin iretsi./

Nik hura nola, nahi nuke hark ba-nentza honetsi./

Ezin benturatuz nago beldur, dakion gaitzi"/

Populuaren indiferentziaren au-rrer aurre itxi egin dut liburua. Madriles behatzen iragan ditut ondo-rengo bi minutuak. Ene senera itzu-li naizenean (sen izpurrik baldin ba-dut dagoeneko) aulkia garaiagoa zirudien, ene frak beltzeko ximurrak lautzeko eskuineko eskua pasatu dut bizkarretik eta, iadanik ilunabarra da, liburua 114. orrialdean ireki zait hain suertez:

"Elas, ene amoria, nola nuzun pena-tzen./

Zurekila ezin bathuz bihotzian erra-tzen!/
Ene gaizki penatzeko segur sorthu zinaden./

Penak oro hon lirate, zu bazina or-hitzen"/;

(1) Diska OSKORRI/MOSEN BERNAT ETXEPARE 1545 deritza. Liburua OLERKIAK/ 1545/BER-NAT DECHEPARE, eta K. Mitxele-naren hitzaurre eta L. Akesoloren oharrez, trilinguea, Txertoa editoria-leak aurtan egindako berrargitalpena da. Hain zuzen, hauxe izan da artiku-luxka honetan aurkeztu nahi izan den liburua, desmadratu egin garen arren.

J.S.

aste giroa

IRAILA

3/10

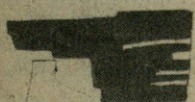
LIBURUAK

GUARDASOLA AHANTZIA, Koldo Izagirre. USTELA saila. 60 pta.— 4 libe-
ra.

Gauza bat bakarrik esan daiteke: irakur. Lehen aldiz ordu laurdenean irakur daiteke. Baina hortik aurrera dudarik gabe behin eta ber-
riz. Batez ere beroak— Do-
nostiako abuztuko beroak, ez hain indartsuak baina ez hain motelak— inguratzen zaituenean. Eta paradoja bat badirudi ere, abuztuan dago fetxatua liburu hau, udabe-
rri, udazken edo neguko senti-
timendu —udakoak ez dire-
nean— hain bereziak dakazkigun liburu hau.

Edozein euskalkitako euskaldunak irakur dezake, guztiek aurkituko baitute beren tokiko esaera berezi hau ala bestea. "guardasola/ hiztegi guztietarik des-
terratutako/ aterkia/ edo eu-
ritakoa/ euskaldunok/ xagu-
zahararren hegalez/ egin ge-
nuen/ inbento nazionala...".

GUARDASOLA AHANTZIA



Koldo Izagirre

ZUTAZ AMOROSKI, Jon Casenave—Jean Marc Lanusse eta Javi Etxenike. USTELA saila. 180 pta.— 12 libera.

Jon Casenave testoa idatzi duena da; Jean Marc Lanusse azalaren eta bigarren parteko marrazkien egi-
lea; Javi Etxenike berriz le-
hen zatikoena. Lehen aldiz Iparraldekoak USTELAn. "ZURE/ Mihi gozoa/ Orain arte urez betea/ Lehortuko dizut./ Sorpresatik, soinu be-
rri bat jalgiko da: /—Konfi-
antzaren zinka/ Elkartasuna-
ren kirkira—". Eta horrela mintzatzen zaizkigu "alki-
mia" den amodioaz Casena-
ve eta bere lagunak.

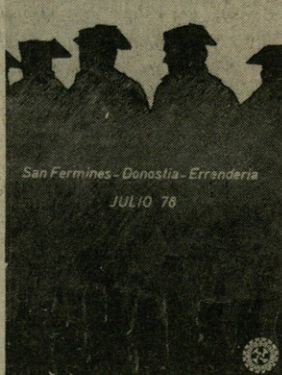


QUE SE VAYAN YA (San Fermín—Donostia—
Errederia, julio 78), Landa-
zuri. MUGALDE. 271 or.,
500 pta.

QUE SE VAYAN li-
buruak bahitua jarraitzen duen bitartean hemen dugu **QUE SE VAYAN YA**, orain-
goan bestealdeko MUGAL-
DEn argitaratua, bere aurre-
koaren bukaera berdina izan
ez dezan.

Eta aurreko hori egin zenetik gaiari loturiko gerta-
kizun ugari izan dugunez ge-
ro —sanferminak, Donostia-
koa, Erreterikoa...—, horik
ere eskaintzen dira liburu
honetan.

QUE SE VAYAN YA



ORRIA OU LA BATAILLE DE RONCEVEAUX (778), Pierre Narbaitz. ZABAL. 239 or., 800 pta. Liburu hau ere Orreagari buruz doa ba. Historiaren eta gertaki-
zun hartaz idatzi dutenez
komentario bat da bereziki.
Egilea Iparraldeko apaiz bat
dugu, historiako gaiak uki-
tzen dituen bereziki. Libu-
rua frantzesez dago.

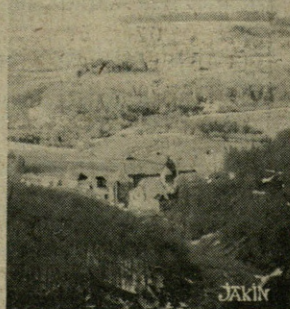
**CASTIGO A LOS CULPA-
BLES**, Francisco Javier Itur-
be, José Antonio Meoqui,
Jesús González. EQUIPO
DE INFORMACION Y SO-
LIDARIDAD. 95 or., 150
pta.

Azkenaldiko libururik polemikoenetakoa dugu eta arrazoiz. Honez gero jakin-
go duzue ongi nolako iskan-
bila sortu den ORTEk, be-
re izena erdi estaliz eta iker-
ketako komixioen materia-
la aprobetxatuz atera due-
lako liburu hau. Baina guzti
hau komentatzen dugu bes-
te toki batetan. Liburuari
buruz esan daitekeena zera
da, argazkiak egunkari eta
aldizkarietan ikusi direnak

izan direla batipat— tartean
sartuta dauden ORTkoren
argazki batzu salbu eta tes-
toak ere ez duela ezer be-
rririk aportatzen, ORTren
ikuspegiz eginga izatez gain.

IBANETA PASTORALA. Junes Casenave Harigile. JAKIN. 222 or., 250 pta. **IBANETA** pastoralaren tes-
toa hizkuntza originalaz gain
euskara batuan, frantzesen
eta gaztelaniaz ematen da,
Ganix Larratxe eta Oier
Idiartek egin dutelarik lan
hau. Honelako obra bat eza-
gutu ahal izateak suposatzen
duenaz gain, badu liburu ho-
nek euskaldunontzat beste
alderdi bat: Zuberoko eus-
kalkia pixka bat ezagutzeko
balio dezake.

Jakina denez pastoral
hau Orreagak duela 1.200
urte gertaturikoan oinha-
rritzen da. Abuztuaren
15ean han eman zen, baina
dirudienez ez zen toki edo
momentu egokiena izan pas-
toral bat emateko.



**GUIA DEL MUSEO PRO-
VINCIAL DE ARQUEO-**

aste giroa

LOGIA DE ALAVA. DIPUTACION FORAL DE ALAVA. 99 or., 175 pta.

Arkeologia gustatzen zaienentzat interesgarria gidaliburu hau. Bertan, liburuaren azalean esaten den bezala, Arabako historiaren 75.000 urte azaltzen dira. Diputazioko arkeologi saileko bederatzi lagunek egin dute lan hau.

ALDIZKARIAK

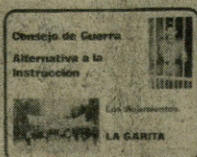
OIARTZUN 1978. 8 alea, 159 or.

Bitxia Oiartzuarrek urteoro ateratzen duten aldizkari hau. Bertan nahasten dira urtean zehar herrian gertatutako gauzak, oraingo eta lehengo pertsonaien berriak, herriko arazoak... Berdin amnistiaren alde eta zentral nuklearen aurka egindako ekintzak, ikastolen problematika, Oiartzungo historiaren zatiak edo bertso eta ipuiai. Lan desberdinak bai galez eta baita kalitatez ere, euskaraz eta gaztelaniaz. Egileen artean oiartzuar famatuak -Lekuonatarak, Oriatibiatarrak, Xabier Lete, Santiago Aizarna...-. Aldizkariaren zuzendari Iñaki Arbelaitz dugu.

LA VOZ DE LOS CUARTELES. Portavoz de la federación de uniones de soldados y marineros demócratas de las fuerzas armadas. Año III, n. 13. Julio 1978. 10 pta.

Hemen ez dugu oso eza-guna, nahiko denbora baldin badarama ere argitaratzen. Kuarteletako egoera eta mugimenduari buruzko berriak dira noski aldizkari honetan biltzen direnak: kuarteletako bizimodua, kondizio fi-

sikoak, detenitu eta zigortuak, kuartel batzuetan soldaduek lortutako gauzak, beste herrialde batzuetan soldaduska nola egiten den... Ikuspegia, oro har eta zenbaki honetan behintzat, ez da soldaduskaren aurkakoa, horren aldaketaren aldekoa baizik.



VOZ cuarteles



IRATXE. EIA-Nafarroa. 5. zenbakia. Abuztua.

Duela 1.200 urte Orreagan gertaturikoari loturik doa aldizkari honen 5. zenbaki hau. Ordukoa komentatzen du, gaurkoarekin nplabait lotuz; tartean Astobizkarko kanta ere sartzen da, Orreagako ospakizunak erakarri du publikaziorik.

iratxe

nafarroa abuztua, agosto n. 5 eia



SUGARRA, LAI Aren politika zabalkunde aldizkaria. 8. zenbakia.

Aspaldian eskuratu ga-be geunden SUGARRA; udako beroak ekarri digu. Eta egia esan, ez da udako berotan irakurtzekoa, roilo haundi samarra baita azaltzen den bezala, dena letra eta noizean behin argazki edo marrazkiren bat. Dena dela, badu gai interesgarriak. Adibidez, krisis ekonomiko eta politikoaz eta Moncloako Itunaz lan bat, beste bat "Alderdi Iraultzaile Abertzale baten alde", energia nuklearrak, konstituzioari buruz, uztailleko gertakizunez agiria...

SUGARRA



8. garren zenbakia

JAIAK

Ataun San Gregorion, irailearen 12, eta 3an herriko festak. Lehen egunean, iluntzeko 9etan ikastolaren aldeko jaialdia GUK taldea eta Etxamendi eta Larralderekin; ondoren trikitilariak. 2an, eguerdian, asto karrera, sokatira etabar eta gazteen bazkaria; ilunabarrean dan-

tza saioa BRIES taldearekin. 3an, eguerdian bertsolariak eta pelotariak; arratsaldean haizkolariak eta ondoren dantza saioa.

I HARDUNAK

Ordizin jakintza astea irailearen 2tik 10era. Hilaren 2an liburu eta disken azoka irekiko da eta gaueko 10etan EGI BILA taldeak "Askatasun garratza" antzestuko du. 3an jubilatuen eguna. 4ean BAI EUSKARARI kanpainaz eta euskal unibertsitateaz hitzaldia. 5ean, emakumearen problematikaz. 6ean, asteazkena, behi, barazki eta barren txapelketa. EHNERen hitzaldia, bertsolariak, pelota partidukoak. 7an, umeen eguna, Kixki, Mixki eta Kaxkamelon etabarrek. 8an gau jaia. 9an jaialdia. 10ean herri bazkaria eta trikitixen txapelketa beste gauza batzuren artean; Euskal Herriko trikitixen txapelketa pelota lekuan ospatuko da, arratsaldeko 6etan; talde bakoitzari 8.000 pta. emango zaio, lehen saria 30.000 pezetakoa delarik. Baldintzak jakin nahi dituenak jo beza JAKINTZAra, Ordiziko ikastolan.

Bergaran, irailearen 4etik 8ra Euskaltzaindiaren VIII Biltzarra: Euskaltzainen hitzaldiak, txostenak, jaialdiak, etabar izango dira. Nahi duen guztiak parte har dezake Biltzar honetan, matrikulatuz gero; honen prezioa 1.000 pezetakoa da, eta azken ordurarte ordaindu ahal izango da. Aurreko Biltzarra Arantzuzun egin zen, duela 10 urte; oraingo honetan ordutik hona euskara batua-ren bidean eman diren pausoak aztertuko dira oro har.

Iparraldetik

JON PINPALAGOITI

Ile luzeen denboran,
Zorrien estakurua,
Abortoaren garaian,
Ume eskasaren jokoa.
Eta gaur atzo bezala,
Nortasunaren ondotik
Milaka gabiltza zutik:
Beti erantzun berdina!

Bizarren beldur gorriaz,
Egun samurtzen zarete.
Ta defentsaren eskusaz,
Bizia gogortzen duzue.
Ezagutzen dut altaba,
Zonbeit bizardun txarmanta,
Bilbon partikulazki:
Zoin gisakoa zen jabi!

Zuetako aski ez da
Indarra erabiltzea,
Eta maltzur bilakatzen
Zarete; zer malezia!
Burasoen sinets arazten,
Fantasma baizik ez dela
Gazteen oihu mintsua;
Izteri kolektiboa!

Ersiak etxeetan!
Bainan erantzun diot aitari
Ez dudala Begietan
Malefiziorik ageri;
Zuen zakurren muturrean
Aurkitu nuela bakarrik
Alimale errabiarik;
Heriotza ezpainetan!

Orduan, kasu, markatzarra,
Zuen ordenarendako
Milaka biltzen bait gara
"joanditen" oihukatzeko;
Denontzat bizi nahia
Zuen laguntzarik gabe.
Umezurtz izanen gira?
Bistan dena, Hola Hobe!

Joka, gogotik ari zarete
gibelak, koskoilak, tittiak ere
Makilaz sendotzen gintuzue
Abisatzen zaituztet, benetan,
Zezenaren bizkarrean
Milaka bilduko direnean
Uliak nagusituko dira.
Ez duzue, sekulan abots hura.
Errotik jalgiko; oihartzuna...
Gizaldiak aldatzen bait dira!



Gipuzkoa'ko jakintza bearrak, iraunkor eta etengabeko ardura eskatzen dute. Bereziak eta ormenka edatuak izanik, elkar artu ta saillean egin bearreko lana.

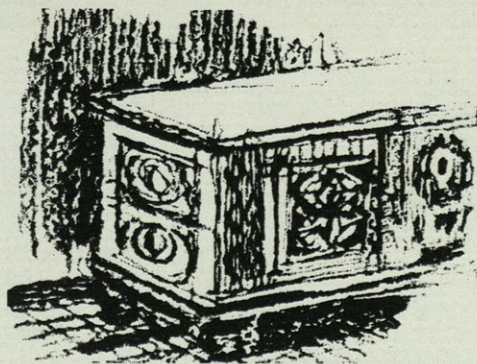
Donosti-Aurrezki-Kutxa'k lortutako etekiñak ez ditu erabili oi banakako laguntzan, Gipuzko-erriaren onerako bai ordea. Zuri Kutxan jarritako diruak korritua ematen dizu baita orretaz gaiñera zu, Donosti-Aurrezki-Kutxa'ren bidez ekintza auetako lankide izentatu ere:

- Miramon'en, Arbide-Dorreak ber-eraiki, Bidebietan, "Moneda" izeneko baserria ta Azpeiti'n, Enparan-jauregia zar-berritu.
- Ateraldi-Argitaraldi-Gipuzko-Bazkunak eta "Dr. Camino" izeneko jakintza saillak, Idazti argitaratzea.
- Donosti'n, arduradun guzientzat irikia dagon, Dr. Camino Idaztitegia.
- Jakintza-ekiñaldiak, Donostiko Aretoan eta Gipuzkoa'ko 17 gela-nagusietan.
- Erti-Erakusketak, Eibar, Donosti ta Zumai'ko Aretoetan. Gipuzkoa'ko jakintza-lagundi ta bazkun askori, laguntza ta babesa.

Jakintza sail
ontan ere

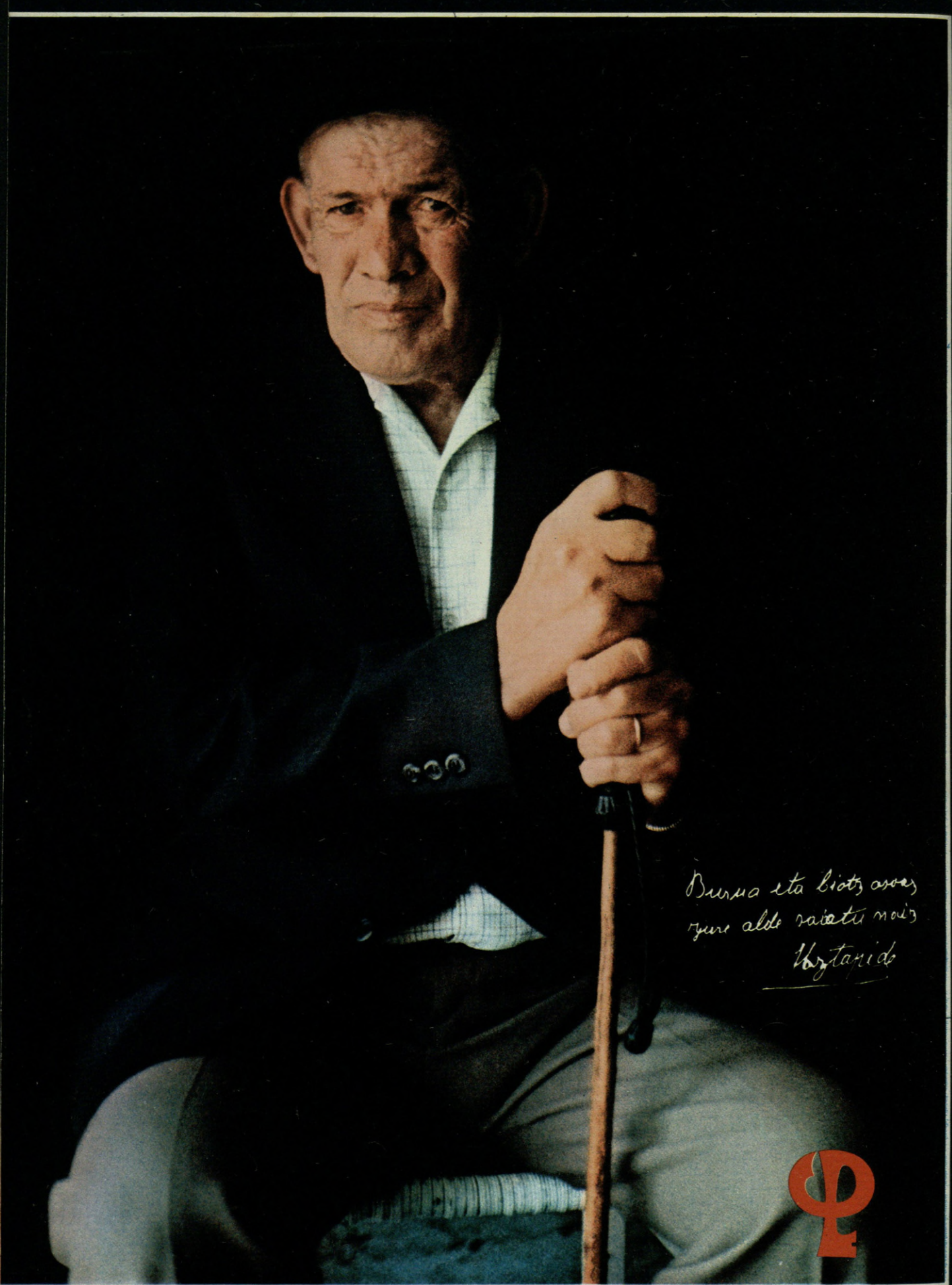
lankide zaitugu, Gipuzko-erriari lagun egin bai diozu.

ZU ERE ONTAN LAGUNTZAILLE ZAITUGU



**IA EUN URTE DARAMAZKIGU GIPUZKO-ERRIAREN
ALDE LANEAN. IA EUN URTE!**

Herriarekin - Herriarentzat. CAJA LABORAL



Burua eta biotz osoz
gure alde saiatu naiz
Uztapido

